Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ

ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИК ПАРТИЯСИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ КОМИТЕТИ ВА ХАЛҚ ДЕПУТАТЛАРИ ТОШКЕНТ ОБЛАСТЬ СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

ГАЗЕТА 1928 ЙИЛ 11 ДЕКАБРДАН ЧИҚА БОШЛАГАН • № 87 (9583). • 1989 йил 5 май • жума • Баҳоси 3 тийин.

БУГУН—СОВЕТ МАТБУОТИ КУНИ

ҚАЙТА ҚУРИШНИНГ ҚУДРАТЛИ ҚУРОЛИ

Коммунистик партия ва Совет давлатининг, шунингдек отахон газета «Правда»нинг асосчиси Ленин «Матбуот социалистик қурилиш қуроли бўлиб хизмат қилиши керак», деб айтган эди. Доҳийнинг ана шу кўрсатмаси ҳозирги пайтда айниқса катта аҳамият касб этмоқда. Совет матбуоти социалистик демократия ва ошкораликнинг ғоят муҳим қуролига айланди. У ҳозирги революцион қайта қуриш палласида мамлакат иқтисодий ва социал тараққиётининг кенг миқёсли вазифаларини ҳал этиш учун меҳнаткашларни жалб этишнинг синалган воситаси бўлиб турибди.

Матбуот ходимлари янгиликка ўчлиги, камчиликларга нисбатан муросасизлиги, энг яхши тажрибани топиб, тарғиб қилишга шайлиги билан қайта қуришнинг олий мақсадларига хизмат қилаётирлар. Бу мақсадлар жамиятимизни соғломлаштириш, уни социализм тараққиётининг янги марраларига олиб чиқишдан иборатдир.

Совет матбуотининг улкан отряди сафида бораётган областимиз оммавий ахборот воситалари ҳам жамоатчилик фикрининг қудратли минбари сифатида халққа хизмат қилаётир. Газета ва журналлар ҳар бир сони ва ҳар бир мақолалари билан тарих ҳақиқатини ва адолатни тиклашда, турғунлик давридан мерос бўлиб қолган кўпдан-кўп камчилик ва нуқсонларни танқид қилишда, қайта қуриш тажрибасини ёйишда, одамларда янгича фикрлай олиш ва ишлаш кўникмаларини ҳосил қилишда катта ишларни амалга оширмоқдалар.

Қайта қуришнинг ҳозирги масъулиятли босқичида матбуотнинг тарғиботчилик ва ташкилотчилик роли бениҳоя ўсиб бораётир. У салбий ҳолатларга қарши ошкора курашиб, социал адолатни тиклашга ёрдам беришдан ташқари Озиқ-овқат программасини ҳал этиш, аҳолига хизмат кўрсатиш соҳаларини яхшилаш масалаларини доимий эътиборида тутиб турибди. Айни чоғда экология муаммолари, миллатлараро муносабатлар ва тил масалалари ҳам газеталарнинг шу кунги асосий мазмуни ва мундарижасини белгилаётир.

Лекин шуни ҳам айтиш керакки, партия матбуоти учун масалани ўртага ташлаб, муаммони кескин қилиб қўйишнинг ўзигина кифоя эмас. Баъзан «фикрлар хилма-хиллиги» ниқоби остида ўринсиз сафсатабозлик қилиш ҳолларига ҳам, ҳаттоки экстремистик кайфиятдаги кишиларнинг асоссиз даъволарига ҳам матбуот саҳифаларида ўрин бериб қўйилаётир. Аммо жамиятда юз бераётган жуда катта ижобий ўзгаришларда, омманинг ижтимоий активлиги кучайиб кетганлигида журналистларимизнинг ниҳоятда катта ҳиссаси борлигидан кўз юмиб бўлмайди.

Газетхонларнинг вақтли нашрларга қизиқиши ортиб кетганлиги, матбуот сўзига ишончи кучаяётганлиги журналистларни янги-янги мавзуларга қалам уришга ундамоқда, кучига куч, илҳомига илҳом қўшмоқда. Фактларга мурожаат қиладиган бўлсак, мамлакатимизда чиқиб турган 10 минг номдаги газета ва журналларнинг умумий тиражи 200 миллион нусхадан ошиб кетди. Ҳозир ҳар бир оилага ўртача 6 та газета ва журнал тўғри келмоқда. Пойтахт областимиз бўйича эса айни кунларда 6 та шаҳар, 13 та район, 49 та кўп нусхали газеталар чиқаётир. Уларнинг бир галги умумий тиражи 600 минг нусхадан ортиқдир.

Областимизда яшаётган турли миллат вакилларининг талаб ва эҳтиёжларини ҳисобга олган ҳолда янги нашрлар ташкил қилиш чоралари кўрилмоқда. Жумладан, «Бекобод ишчиси» номи билан ўзбек тилида газета чиқа бошлади. Олмалиқлик ўзбек ўқувчилари июнь ойидан бошлаб ўз она тилларида шаҳар газетасини ўқийдиган бўладилар. Бир вақтлар кўплаб газетхонлар меҳрини қозонган Чирчиқ, Ангрен шаҳар газеталарининг ўзбекча нашрларини ҳам қайта тиклаш фурсати келди. Газетхонлар оммавий нашрларимизнинг полиграфия базалари яхшиланишини ҳам истайдилар. Тўғри бу борада муайян ишлар амалга оширилди: Коммунистик районида типовой босмахона қурилди, ўнта босмахонадан бештаси офсет усулида ишлашга ўтказилди. Бўка район газета редакцияси учун янги бино қуриб берилди. Лекин булар ҳали қаноатлантирмайди. Журналистларнинг унумли ишлашлари учун ҳамма ерда қулай шарт-шароитлар яратиб бериш зарур. Аксарият шаҳар ва районларимизда замонавий техника билан қуролланган босмахоналарга ва малакали кадрларга муҳтожлик сезилади.

Журналистлар маҳоратини ошириш, улар куч-ғайратини қайта қуришнинг долзарб масалаларига янада актив жалб этиш газета редакциялари ва бошланғич журналистлар ташкилотларининг муҳим вазифасидир. Ўзбекистон Журналистлар союзи Тошкент ташкилоти ўз сафларига 2 мингга яқин профессионал журналистни бирлаштириб турибди. Улар билан ёнма-ён ижод қилаётган минглаб штатсиз мухбирлар — ишчи ва деҳқонлар, олимлар ва партия ходимлари, фан арбоблари газета ва журналлар редакцияларининг таянчлари ҳисобланадилар. Биргина «Тошкент ҳақиқати» газетасининг ўзи икки юзга яқин доимий ёзиб турувчи активларга эга. Тошкент корхоналарида ишлаётган инженерлар В. Клементьев, Т. Шоюсупова, Т. Лутфуллаев, ветеран ишчилар И. Зимин, С. Чинаев, ўқитувчилар М. Қаюмов (Оҳангарон), А. Мирзааҳмедов (Оққўрғон) Ҳ. Мавлонов, С. Султонов (Тошкент), студент Р. Худоёров, олимлар А. Саидов, Ҳ. Содиқов сингари ўнлаб активларимиз ўзларининг доимий ишларини мухбир сифатидаги муҳим жамоатчилик иши билан муваффақиятли қўшиб олиб бормоқдалар. Шунингдек, редакция ҳузурида самарали фаолият кўрсатаётган ҳуқуқ масалалари бўйича жамоатчилик совети аъзоларининг беминнат ёрдамидан ҳам миннатдормиз. Мазкур совет аъзолари меҳнаткашларнинг турли шикоят ва аризаларини ижобий ҳал қилиб бермоқдалар, бу билан ўринсиз сансолорликлар, қоғозбозликлар бартараф этилаётир.

Матбуотнинг ижтимоий, ҳуқуқий ва маънавий масъулияти ортиб бораётган бир пайтда оммавий ахборот воситалари ходимларидан юксак ғоявийлик, чуқур билимдонлик, профессионал одоб-аҳлоқ нормаларига риоя этиш талаб этилмоқда. Матбуот ходимлари халққа хизмат қилишни ўзларининг энг олий бурчлари, деб биладилар.

Бугунги совет матбуоти байрами билан барча ҳамкасб дўстларимизни, кўпдан-кўп ишчи-қишлоқ мухбирларини, жамоатчи активларни ва барча газетхонларни чин кўнгилдан табриклаймиз, уларга янгидан-янги ижодий муваффақиятлар тилаймиз.

«ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ» газета редакцияси ҳузурида жамоатчилик совети ишлаб турипти.

Қабулхонада область адлия бошқармасининг бошлиғи Ё. Бозорбоев, область ички ишлар бошқармаси бошлиғининг ўринбосари З. Алматов, шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Н. Турсунматов, область биринчи давлат нотариал конторасининг бош нотариуси М. Амирова, область меҳнат ва социал таъминот бошқармасининг ходимлари А. Акбаров, А. Қодиров, шаҳар социал таъминот бошқармасининг бошлиғи Ҳ. Турсунова, Киров район 2-Давлат нотариал конторасининг нотариуси М. Мадалиева, область адлия бошқармаси бошлиғининг ўринбосари, жамоатчилик советининг раиси Т. Пидаев, жамоатчилик советининг масъул котиби, юрист А. Ҳасанов, область суди раисининг ўринбосари С. Юсупов ўртоқлар ўз соҳалари бўйича меҳнаткашларга тегишли қонунлар асосида маслаҳатлар, уларнинг жуда кўп муаммоли масалаларини, шикоят ва аризалари ҳал қилинишида яқиндан ёрдам беришди.

Суратларда: (юқорида) жамоатчилик совети аъзоларидан бир группаси. (Пастда) шаҳар прокурорининг ёрдамчиси Н. Турсунматов ва жамоатчилик советининг масъул котиби А. Ҳасановлар навбатдаги қабулни ўтказишмоқда.

А. Зуфаров суратга олган.

ТАКЛИФ ҚИЛАМАН

МАХСУС САҲИФАЛАР КЕРАК

Биз Чирчиқ шаҳри яқинидаги «Химик» совхозида истиқомат қиламиз. «Социалистический Чирчик» газетасини ўқиб, шаҳарда рўй бераётган янгиликлардан хабардор бўлиб борамиз. Газета рус тилида чиқади. «Электрохимпром» ишлаб чиқариш бирлашмаси, Ўзбекистон қийин эрийдиган ва иссиққа чидамли металлар комбинати, «Узбекхиммаш» заводи каби йирик корхоналарда нашр этилаётган кўп нусхали газеталар ҳам фақат рус газетхонларига мўлжалланган. Уларнинг бирортаси ўзбек тилида чиқарилмайди.

Яқинда биз таниқли шоир Азиз Абдураззоқ билан учрашганимизда у ёшлик йилларида ўзбек тилида нашр этиладиган Чирчиқ шаҳар газета редакциясида ишлаганлигини айтиб қолди. Демак, бир пайтлар шаҳар газетаси ўзбек тилида чиқарилган. Хўш, нега энди «Социалистический Чирчик» ҳам, корхоналардаги кўп нусхали газеталар ҳам фақат рус тилида чиқаяпти? Ахир шаҳарда истиқомат қилаётганларнинг каттагина қисми ўзбеклар-ку. Улар ўз тилларида газета ўқишни, хат-хабарлар ёзишни хуш кўрмайди дейсизми. Хуш кўришади. Бунинг учун газеталарнинг кам деганда бир саҳифасини ўзбекча чиқариш керак. Шунда адолатли иш қилинган бўлади.

Ангрен, Олмалиқ шаҳарларида чиқаётган газеталар тўғрисида ҳам шу фикрни айтиш мумкин. Улар ҳам фақат рус газетхонларига мўлжалланган. Агар ҳар сонда лоақал бир саҳифадан ўзбекча материаллар бериб борилса айни муддао бўларди.

Н. ЗОИИРОВ,
ўқитувчи.

РЕЗЕРВЛАРНИ МУТТАСИЛ ТАЙЁРЛАЙЛИК

Киров район партия комитетининг бюроси «Узбексельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмаси бошланғич партия ташкилотининг техника назорати бўлими контролёри Ш. Машрапов ва электромонтёр Р. Амедиевни КПСС аъзолигига кандидатликка қабул қилиш тўғрисидаги қарорини бир овоздан тасдиқлади. Улар партия Устави, Программасига тааллуқли барча саволларга аниқ жавоб беришди, бошқа мавзулардаги суҳбатларда ҳам довдираб қолишмади.

«Узбексельмаш» ёш ишчилари КПСС сафига яхши ва атрофлича тайёрланган ҳолда кирмоқдалар. Бунда уларга бирлашма партия комитети ҳузуридаги резервлар тайёрлаш мактабида бўлаётган машғулотлар ёрдам бермоқда.

Партия комитетининг секретари Н. Н. Михайленко ҳикоя қилади:

— Мактаб ҳисобот-сайлов партия конференцияси тугаганидан сўнг тез орада ташкил этилди. Партияга қабул қилиш ишларининг янги шаклларини қидириш керак эди. Хўш, аввал қандай бўлган эди? Район партия комитети бир ой давомида бунча ишчини, бунча инженер-техник ходимни қабул қиласан, деб кўрсатма берарди. Уларни «кундуз куни чироқ ёқиб» қидирардик, ялинардик, ёлворардик, зарур ҳужжатларни тезлик билан тайёрлардик... КПСС Марказий Комитетининг «Партияга қабул қилиш ва партия сафларини мустаҳкамлаш юзасидан Тошкент область партия ташкилоти ишидаги жиддий камчиликлар тўғрисида»ги қарори коммунистларни тайёрлашга бўлган ёндошувларни қайта кўриб чиқишга мажбур қилди. Партия комитетининг мажлисларидан бирида резервлар мактабини ташкил этиш ҳақида қарор қабул қилинди. Ҳозир бу мактабда 36 киши ўқитилмоқда.

КПСС Марказий Комитети қарорини бажариш юзасидан тадбирлар ишлаб чиқиш чоғида шундай таклиф пайдо бўлди: ҳар бир киши партия аъзолигига номзодликка қабул қилиш ҳақида ариза беришдан олдин икки йиллик тайёргарликдан ўтиши керак. Бундай ғоя юқори партия идораларида туғилди, лекин қуйи ташкилотларда унга нисбатан муносабат совуқроқ бўлди. «Узбексельмаш» бирлашмасида: партияга киришни хоҳлаган кишиларни бўлажак номзод ўзини меҳнат соҳасида ҳам, ижтимоий фаолият соҳасида ҳам кўрсата олиши учун қанча вақт керак бўлса, шунча сарфлаш зарур деган қарорга келдилар. Узил-кесил қарорни эса коммунистлар қабул қилишади.

— Уставни ёдлаб олишга бизни ҳеч ким мажбур қилмайди, ҳеч ким «тарбияламайди»,— дейди мактаб тингловчиси токарь А. Хатамов.— Машғулотлар шундай тузилганки, унда ҳар бир киши у ёки бу масала юзасидан ўз нуқтаи назарини айта олиши, баҳслашиши мумкин. Ҳозир завод ишчилари олдида турган муаммоларга кўп эътибор берилади. Баҳслашиш учун эса билиш керак. Асосий партия ҳужжатларини ўрганмасдан ҳеч нарса қилиб бўлмаслиги ўз-ўзидан маълум бўлиб қолмоқда.

А. Хатамов ишлаётган ремонт цехида ёш ишчилар ундан маслаҳат олгани келишади, ёрдам сўрашади. У ҳеч кимга йўқ демайди. Тошкент Давлат университети талабаси кўнгилли халқ дружинасида навбатчилик қилиш, шанбаликларда, бошқа жамоат ишларида қатнашиш учун вақт топади. Цех комсомол ташкилотининг аввалги секретари А. Пардаев Совет Армияси сафига чақирилганида, комсомоллар унинг ўрнига А. Хатамовни танладилар.

— Биз ҳар хил ҳужжатлар, справкалар ва кўрсаткичлар учун ишлаётганимиз йўқ,— дейди Н. М. Михайленко. Резервлар мактабини ташкил этар эканмиз, КПСС-га киришни хоҳловчиларни яхши тайёрлаш вазифасинигина эмас, айни вақтда партияга ҳеч кимни қўлидан етаклаб қабул қилмасликларини барчага тушунтиришни ўз олдимизга мақсад қилиб қўйдик. Аввало ҳар ким ўзини кўрсатиши керак, ўртоқлари эса шунга қараб баҳо беришади.

В. ДРАЧЕВ,
ЎзТАГ мухбири.

• ПАРТИЯ ТУРМУШИ: ҚАЙТА ҚУРИШ ҚИРРАЛАРИ •

ҚАДРЛИ ҚИШЛОҚ ХЎЖАЛИГИ МЕҲНАТКАШЛАРИ!

● ТАБИИЙ офат туфайли областимизда 83 минг гектар ердаги ғўза нобуд бўлди. Совуқ, айниқса, Ғалаба, Чиноз, Бўка районларига катта зиён етказди. Ҳозир бутун диққат-эътиборни ғўзаси нобуд бўлган майдонларга қайта чигит экишни тезлаштиришга қаратиб, бу ишни 7—8 майдан қолдирмай якунлайлик.

● Сабзавот майдонларида ҳам талафот катта. Парникларда, иссиқхоналарда зудлик билан сабзавот кўчатлари етиштиришни бошлаш керак. Зарарланган майдонлардаги картошка, сабзи, лавлаги ва бошқа экинлар парваришини авж олдиринг.

● Областимиздаги 10 минг гектардан ортиқ каноп, 8,5 минг гектардан зиёд маккажўхорини совуқурди. Бу экинларнинг уруғликлари хўжаликларда етарлича бор. Шундай экан, қайта экишни уч-тўрт кундаёқ тугаллаш чораларини кўрайлик.

● Ипак қурти боқиш мавсумини муваффақиятли ўтказиш учун бутун имкониятларни ишга солайлик. Совуқдан зарарланган тутзорлар ва яккатутларни қўшимча озиқлантириш, суғоришни жадаллаштириш зарур.

• Деҳқон ва табиий офат •

УЮШҚОҚЛИК

ЎРТА ЧИРЧИҚ РАЙОНИ МЕҲНАТКАШЛАРИ ТАБИИЙ ОФАТ АСОРАТЛАРИНИ БАРТАРАФ ЭТИШ УЧУН БУТУН ИМКОНИЯТЛАРНИ ИШГА СОЛМОҚДАЛАР

ОЧИҒИ май ойида деҳқоннинг бунчалик бесаранжом бўлганлигини ҳеч кўрмаган эдим. Начора, табиат уни бугун яна бир бор синовдан ўтказмоқда...

Ўрта Чирчиқ райони: район агросаноат бирлашмасининг биноси ҳар доимгидан гавжум. Колхоз-совхозларда юз берган вазият ҳақида кетма-кет маълумотлар келиб турибди. Табиий офат юз берган куннинг эртасигаёқ совет аъзолари биринчи навбатда қилиниши зарур бўлган ишларни маслаҳатлашиб олдилар. Мутахассислар барча пахта далаларини, канопзорларни, умуман экинтикин ишлари тугалланган карталарни, тутзорларни айланиб чиқдилар. Совуқдан зарарланган жойлар аниқланди. Сўнгги маълумот шуни кўрсатдики, районда 7 минг гектар майдондаги ғўзани қайта экиш керак. 150 гектар майдондаги помидор, 61 гектар ердаги бодринг, 51 гектар майдондаги бошқа сабзавот экинлари ҳам тўлиқ нобуд бўлган. 857 гектар дон ва силос учун экилган маккажўхори, 159 гектар майдондаги картошкани зудлик билан парваришни кучайтириб суғориш керак. Улардан ташқари боғ ва токзорлар, тут плантацияларидаги аҳвол ҳам ниҳоятда ташвишли эди.

— Совет йиғилиши қисқа, ишчанлик вазиятида ўтди,— дейди район агросаноат совети раиси К. Гинашев.— Биринчи навбатда бутун кучни нобуд бўлган майдонлардаги ғўзани қайта экишга сафарбар этаяпмиз. Узоғи билан 6 майгача 7 минг гектар майдондаги чигит қайтадан экиб чиқилиши шарт қилиб қўйилди. Акс ҳолда уруғликни ернинг табиий намига ундириб олиш, эртаки ва сифатли ҳосил етиштириш мушкул бўлиб қолади. Бундан ташқари катта майдондаги ғўзалар зарарланган. Киров номли ўқув-хўжалиги, Куйбишев номли, Ким Пен Хва номли, Охунбобоев номли ва бошқа қатор хўжаликларда ғўзаси ола бўлиб қолган карталарда қўл билан экишни ҳам қизитиб юбордик. Умуман ҳозирги кунда далада 6 минг киши, 150 та экиш ва шунча ишлов бериш техникаси тўла қувват билан ишламоқда. Ўтган куннинг ўзида улар ёрдамида қарийб 1,5 минг гектар майдонга қайтадан барака уруғи ташланди.

Совет йиғилишида бир нарса алоҳида таъкидланди. Табиий офат асоратларини тугатиш учун ҳамма бир тан, бир жон бўлиб ҳаракат қилиши лозим. Лекин бу ишда шошма-шошарлик ярамайди, ҳар бир тадбирни пухта тайёргарлик кўриб сўнг амалга ошириш керак, акс ҳолда шошқолоқлик билан қилинган иш фойда ўрнига зарар келтириши ҳам мумкин. Масалан, тажрибали пахтакорлар шундай таклифни ўртага ташлашди. Ҳозирги кунда уруғликни ернинг табиий намига тўлиқ ундириб олиш учун карталарни қайтадан текислаб, барона қилиб ўтиришга ҳожат йўқ. Бунинг ўрнига ўша дастлаб уруғлик ташланган уяга қайтадан чигит экиш керак. Чунки, бу уяда ҳозир нам етарли. Ҳақиқатан ҳам бу оқилона фикр. 2 минг гектар ердаги нобуд бўлган каноп ҳам ана шу усулда қайтадан экилмоқда.

Албатта табиий офат деҳқонлар олдига бир қатор муаммоларни кўндаланг қилиб қўйди. Масалан, сабзавот кўчатларини қаердан олиш мумкин? Чунки, 150 гектар майдондаги помидорни ва бошқа сабзавот экинларини совуқ таг-тугигача йўқ қилиб кетди. Совет аъзолари бу масалада аҳолидан ёрдам сўрашди. Ҳозирги кунда уйида парниклари ва пленкали теплицалари мавжуд бўлган хонадонларга помидор, бақлажон, болгар қалампири ва бошқа сабзавот экинларининг уруғи ажратилмоқда. Улар эса ўз томорқаларида колхоз-совхозлар учун кўчат етиштириб беришади. Ана шу йўл билан 20—25 кун ичида барча майдонларга қайтадан кўчат ўтқазиш режаланмоқда.

— Ҳозир бизга энг зарур нарса минерал ўғитлар,— дейди К. Гинашев.— Шунингдек, мутасадди ташкилотлар ажратилган майдонларга экиш учун 200 тонна картошка уруғлигини топишда ёрдам беришларини истар эдик. Қолган ҳамма масалаларни колхоз-совхозларимизнинг, корхона ва ташкилотларимизнинг ички имкониятлари ҳисобига ҳал эта оламиз. Чунки, энг муҳими табиий офат одамларимизнинг руҳини туширмади. Улар ўз иш жойларида тадбиркорлик билан меҳнат қилмоқдалар.

Ҳа, биз ўша куни райондаги бир қатор хўжаликларда бўлдик. Иш бир маромда давом этаяпти...

Ф. МУҲИДДИНОВ,
«Тошкент ҳақиқати»нинг мухбири.

ХАЛҚАРО АҲВОЛ

УЧИНЧИ ТУРБОГЕНЕРАТОР ИШГА ТУШДИ

✦ АДАН. Совет Иттифоқи ёрдамида қурилаётган Адан иссиқлик электр станциясида 25 мегаватт қувватли учинчи турбогенератор ишга туширилди. Натижада иссиқлик электр станциясининг қуввати 75 мегаваттга етди. Бу эса мамлакатда ҳосил қилинаётган жами электр энергиянинг салкам ярмини ташкил этади.

Станция Совет — Яман ҳукуматлараро битими асосида қурилмоқда. У икки мақсадни кўзловчи комплексни — умумий қуввати 125 мегаваттли (ҳар бири 25 мегаватт қувватли бешта турбогенератор) иссиқлик электр станцияси ҳамда бир кеча-кундузда 42 минг тонна сувни тозалаб, чучуклаштириб берадиган комплексдан иборат. (ТАСС).

НОРВЕГ ДЕНГИЗИГА ЭКСПЕДИЦИЯ

Матбуотда хабар қилинганидек, Норвег денгизига совет сув ости кемаси ҳалокатга учраган районда радиология вазияти оператив назорат қилиб турилибди. Назорат натижалари хавфсирашга асос йўқлигини кўрсатмоқда. Бироқ СССР Фанлар академияси экология вазиятини чуқур ва ҳар томонлама текшириш мақсадида май ойининг ўрталарида ана шу районни «Академик Мстислав Келдиш» илмий-тадқиқот кемасида комплекс океанологик тадқиқ этишни бошлаб юборишни режалаштирмоқда. Бунда энг мукаммал техникадан, шу жумладан жаҳон океанини ўрганишда қўлланиладиган, ичида одам бўладиган сув ости аппаратлари ва ўлчов системаларидан фойдаланилади.

Тадқиқот натижалари совет ва халқаро жамоатчиликка мунтазам етказиб турилади.

(ТАСС).

ЛИВАНДАГИ ВАЗИЯТ

✦ БАЙРУТ. Ливанда душман гуруҳлар ўртасидаги уруш ҳаракатлари тўхтамаяпти. Араб мамлакатлари уюшмаси ўтган ҳафта ўт очишни тўхтатишни эълон қилганига қарамай 2 май куни мамлакатнинг христианлар яшайдиган районлари ҳам, мусулмонлар яшайдиган районлари ҳам тўпга тутилди. Байрутнинг жануби-шарқида Сук ал-Ғарб аҳоли пункти атрофида жанглар давом этмоқда, бу жангларда танклардан фойдаланилмоқда. Ана шу жойда тараққийпарвар социалистик партиянинг бўлинмалари муваққат ҳарбий ҳукумати бошлиғи М. Аунга бўйсунувчи армия бўлинмаларига қарши жанг қилмоқда. Маҳаллий радиостанцияларнинг хабар қилишича, уч киши ҳалок бўлган, ўнга яқин одам жароҳатланган. (ТАСС).

ЯНГИ ПРЕЗИДЕНТНИНГ МУРОЖААТИ

БУЭНОС-АЙРЕС, 3 май. (ТАСС). Мамлакатнинг президенти қилиб сайланган генерал Андрес Родригес Парагвайдаги барча сиёсий кучларга мурожаат қилиб, сабр-қаноат кўрсатишга ва қўлга киритилган ҳуқуқларни биргаликда ҳимоя қилишга чақирди. Асунсьонда ўтказилган матбуот конференциясида сўзга чиққан президент барча парагвайликларнинг манфаатлари йўлида «сайлов кампанияси келтириб чиқарган ўткинчи шароитларни бартараф этиш керак», деди. Нотиқ инсон ҳуқуқларини ҳам ҳурмат қилишга ваъда берди ва Стресснер режими ман этган ахборот органларини очиш тўғрисида фармойиш берди.

Министрлар кабинети сайлов тугаганлиги ва ғолиб аниқланганлиги муносабати билан тўла составда истеъфога чиқди, бу билан А. Родригесга янги ҳукумат тузиш имкониятини берди. Ҳукумат 15 майда ўз вазифасини бажаришга киришади.

Парагвай пойтахтида турган кузатувчилар делегацияси — Европа парламенти аъзолари ҳозирги вақтда амалда бўлган сайлов тўғрисидаги қонунга ўзгартишлар киритиш тўғрисида А. Родригесга таклиф билан мурожаат қилдилар. Уларнинг фикрига кўра, Стресснер режимидан мерос қолган қонун халқнинг ҳақиқий эркин хоҳиш-иродасини изҳор этишини таъминлайди, аксинча қўпол бузилишлар ва суиистеъмолликлар учун имконият яратади.

БУГУН — СОВЕТ МАТБУОТИ КУНИ

ҚАЙТА қуриш, ошкоралик, демократия туфайли СССРдаги ҳар бир миллатнинг қадриятлари, обрў-эътибори, қадимий анъаналари қайта тикланмоқда. Бу инқилобий ўзаришлар Ўрта Осиё ва Қозоғистонда яшаб, меҳнат қилаётган уйғурлар ҳаётига ҳам ижобий таъсир кўрсатмоқда.

ҲАР БИР МИЛЛАТ ЎЗ ҚАДРИНИ ТОПАДИ

КПСС МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ ПЛЕНУМИ ОЛДИДАН

МАЪЛУМКИ, уйғурлар билан ўзбекларнинг алоқалари қадимийдир. Тили, урф-одати, маданият ва адабиёти бир-бирига яқин бўлган бу икки халқ қадимдан қон-қариндош, қуда-андачилик қилади. Уйғурлар орасидан фан, маданият арбоблари, ёзувчи ва шоирлар, партия, совет раҳбарлари етишиб чиққан. Совет Иттифоқи Қаҳрамони унвонига сазовор бўлганларнинг уч нафари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамонларининг 12 нафари уйғур миллатига мансуб кишилардир.

Ҳозирги кунда республикалараро «Коммунизм туғи» ҳамда араб имлосида чиқадиган «Янги ҳаёт» газеталари саҳифаларида қайта қуриш, инқилобий ўзгаришлар тўғрисида материаллар кўпайиб қолди.

Табиийки, қайта қуришлар, инқилобий ўзгаришлар уйғур совет журналистларини ҳаракатга келтирди. Улар ўткир муаммо бўлиб турган масалаларни дадил кўтариб чиқмоқдалар, турғунлик йилларида эътибордан четда қолган соҳаларни ривожлантиришга ҳисса қўшмоқдалар.

Ўрта Осиё ва Қозоғистондаги уйғурлар учун 1957 йилнинг 1 мартидан республикалараро «Коммунизм туғи», 1970 йилнинг 1 январидан эса араб имлосида «Янги ҳаёт» газеталари чоп этила бошланди. Айниқса, «Коммунизм туғи» кўплаб иқтидорли ёзувчи, шоир ва журналистлар етишиб чиқишида катта аҳамият касб этмоқда. Турли йилларда газета редакциясида таниқли ёзувчилардан Хизмат Абдуллин, Мунглиғ Боқиев, Насриддин Мансуровлар ишлаганлар. Айни кунларда редакция даргоҳида Учқун, Камол Асомиддинов, Илохун Жалилов, Илохун Ушуров, Изим Бахтиниёзов, Абдумажид Давлатов сингари адиблар қалам тебратишмоқда. Газета редактори Йўлдош Азаматов ҳам иқтидорли ёзувчилардан ҳисобланади. Шунингдек «Янги ҳаёт»да Абдуғофур Қутлуқов, Ҳабибулло Юнусов, Муҳаммадэмин Абдулқосимов, Хуршида Элохунова, Облиз Хезимов каби шоирлар бор.

«Коммунизм туғи» Қирғизистон, Ўзбекистон, Қозоғистоннинг Уйғур, Панфилов районларида ўз мухбирларига эга. Газетамизга айниқса Андижон, Тошкент областларидаги жамоатчи мухбирларимиз мунтазам хат-хабар йўллаб туришади.

Газета саҳифаларида уйғур тили ва адабиётини ўрганиш, қадимий анъана, урф-одатларни тиклаш бўйича қатор материаллар ёритилмоқда. Кейинги 25-30 йил мобайнида Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларида уйғур мактаблари сабабсиз қисқартирилди, айрим жойларда бутунлай йўқотилди. Қозоғистоннинг баъзи рус мактабларида ўқиётган болаларнинг кўпчилиги уйғур фарзандларидир. Шунинг учун ҳам журналист Анвар Ҳожиев Совет Иттифоқидаги уйғур тили йўқолиб кетиши арафасида турганлигини жуда тўғри таъкидлади. Шубҳасиз, ўзининг она тилидаги мактабларини йўқотган халқ тили билан маданиятини ҳам йўқотади.

Уйғурлар Тошкент областининг Тошкент районидаги Охунбобоев номли колхозда, Бектемир шаҳри, Ким Пен Хва номли колхозда кўп. Ким Пен Хва номли колхозда Ўзбекистонда биринчи бўлиб мактабда уйғур тили ва адабиёти ўрганилмоқда. Дарсларни ТошДУнинг шарқ факультетини тамомлаган Ҳаким Жабборов олиб бормоқда. Шунингдек, у Чирчиқ шаҳридаги ўрта мактабда хитой тилидан дарс беради.

Ўзбекистон ССР Ёзувчилар союзининг уйғур секцияси Ким Пен Хва номли колхозда «Наврўз» байрамларини ўтказди.

Биз шунга хурсандмизки, СССРда уйғур миллатининг ҳам қадриятлари тикланмоқда. Тошкентда уйғур маданий маркази тузиш ташкилий комитетига Улуғ Ватан уруши ветерани, республикада хизмат кўрсатган маданият ходими Х. Худойбердиев раҳбарлик қилмоқда. Ким Пен Хва номли колхозда шифокор Абдуқаюм Пўлатов мактабларда уйғур тилини ўқитиш ташкилотчиларидан бири.

Уйғур ёзувчилари ўзбекистонлик адиб ва шоирларнинг асарларини кўплаб таржима қилмоқдалар. Мен Ўзбекистон ССР халқ ёзувчиси Саид Аҳмаднинг «Келинлар қўзғолони» комедиясини уйғурчага ўгирган эдим. Мана, бир неча йилдирки, у Олмаотадаги уйғур театри саҳнасидан тушмайди. Театр коллективи бу комедияни Бошқирдистон АССР, Татаристон АССР, Қирғизистон, Ўзбекистон бўйлаб гастроллари давомида ҳам муваффақиятли намойиш қилди.

Уйғурлар орасидан етишиб чиққан 16 нафар фан докторининг 6 нафари ўзбекистонлик. Машҳур олим, марҳум М. К. Ҳамроев, медицина фанлари доктори Ф. Мамедова, тарих фанлари доктори, профессор Т. Сатторов, иқтисод фанлари доктори, профессор Э. Раҳимов, педагогика фанлари доктори Х. Тиллашовларнинг номларини Ўзбекистонда яхши танишади. Уйғур ёзувчиларидан Яҳё Тойиров, Рўзи Қодирий, Эминжон Усмонов, Султон, Жамол, Тошпўлат Неъматов, Саиджон Сатишевлар ҳам баракали ижод қилишмоқда.

Шу кунларда мен «Улуғ Октябрь шарофати» деб номланувчи китобимга ҳужжатлар, материаллар тўплаяпман. Ҳозиргача 41 та мақола эълон қилдим. Китобда СССРда яшаб, меҳнат қилаётган уйғурларнинг ҳаёти, улар орасидан етишиб чиққан машҳур кишилар фаолияти тўғрисида ҳикоя қилинади. Фурсатдан фойдаланиб «Тошкент ҳақиқати» газетхонларига мурожаат этмоқчиман: мабодо сизлар яшаётган қишлоқ ёки шаҳарларда уйғур миллатига мансуб донгдор кишилар бўлса, улар ҳақида редакциямизга хабар беринг.

Ҳурматли газетхонлар, агар сиз бизнинг газетамизга ёзилмоқчи бўлсангиз, марҳамат! «Коммунизм туғи»нинг бир йиллик обуна баҳоси 6 сўм 60 тийин (индекси 653576), «Янги ҳаёт»нинг йиллик обуна баҳоси 3 сўм, 12 тийин. (индекси 653593). Редакция адреси: 480044, Олмаота шаҳри, М. Горький кўчаси, 50-уй.

Мақолам сўнгида комил ишонч билан таъкидламоқчиман: СССРда ҳар бир миллат ўз қадр-қимматини топмоқда. Бу эса улуғ Ленин васиятлари, ғояларига тўлиқ амал қилинаётганлиги шарофатидир.

Ҳисомиддин ИСЛОМОВ,
«Коммунизм туғи»нинг Ўзбекистон бўйича мухбири, СССР Ёзувчилар союзининг аъзоси.

• Газетхон ва газета

ЭНГ ОММАВИЙ

«Тошкент ҳақиқати» газетаси социалистик қонунчиликни мустаҳкамлаш, жамиятимиз иллатларига қарши курашга муносиб ҳисса қўшиб келмоқда. Айниқса, социал масалалар бўлими томонидан тайёрланаётган материаллар газетхонларда катта қизиқиш уйғотмоқда.

Бугунги кунда балоғат ёшига етмаган болалар ўртасида жиноятчилик кўпаймоқда. Буларнинг бош сабабчилари — ота-оналардир. Шундай ота-оналар борки, фарзандлари тақдири билан мутлақо қизиқмайдилар, улар олдида ножўя хатти-ҳаракатдан тийилмайдилар. Назоратдан четда қолган бола турган гап, ёмон таъсирларга тез берилади: ичишга, чекишга, қингирликка ўрганади. Биз кўпинча темир йўл бўйлаб «саёҳат»га чиққан «саёҳатчи»ларни ушлаб, болалар уйларига топширамиз, ота-оналарини суриштирамиз. Эрта ёки индинга шу болалардан бирортаси жиноят қилмайди, хавфли «тарбиячи»лар қўлига тушмайди, деб ҳеч ким кафолат беролмайди.

Болалар тарбиясини эпақага келтиролмаётган пайтимизда телевизор ва видеоларда кўрсатилаётган турли хил фильмлар, телбасифат эстрада «дарвиш»лари ёшларни оҳанграбодек ўзига тортмоқда, ғарб эстрадасига сиғинишни вужудга келтирмоқда. Менимча, газета саҳифаларида буларга қарши мақолалар жуда кам. Газета ёшларни совет ва миллий музика санъатига меҳр-муҳаббат руҳида тарбиялашни кучайтириши, уларни ғарбнинг беҳаё жазавали музикаси таъсиридан тортиб олиши зарур.

Етим ёки қаровсиз болалар тўғрисида кўп гапирамиз, баъзи ота-оналарнинг инсонлик ҳамиятларини уйғотишга ҳаракат қиламиз. Кўпинча уринишларимиз фойда бермайди. Бу борада таъсирчан усуллардан фойдаланиш зарур, деб ўйлайман. Масалан, ўз фарзандларини ташлаб қўйган ота-оналарни газетада кўрсатиб, жамоат олдида уялтириш, турли хил имтиёзлардан маҳрум қилиш керак.

Яна бир таклифим бор: вақти-вақти билан балоғат ёшига етмаган болалар иши билан шуғулланувчи инспекцияларнинг ходимлари билан редакцияда ёки жойларда давра суҳбатлари ўтказилса, ота-оналар, жамоатчиликнинг масъулият ҳамда жавобгарликлари кучайтирилса кўнгилсиз воқеа-ҳодисаларнинг олди олинади.

Хуллас, газета — энг кучли қурол. Ундан ҳаммамиз оқилона фойдаланишимиз лозим.

Тўлқин РАСУЛОВ,
Тошкент транспорт прокурорининг ёрдамчиси, адлия маслаҳатчиси.

КАСПАРОВ ЖЕТИСОЙНИ ТАНЛАДИ

Газетхонларни бу хабар қизиқтириши шубҳасиз. Қозоғистон ССРнинг Жетисой район газетаси махсус мухбири Тангриберган Исаевнинг юқоридаги сарлавҳа остидаги мақоласида жаҳон чемпиони Гарри Каспаровнинг ана шу қарори ҳақида ҳикоя қилинади. У финал матчлари сериясини ўтказиш учун жой белгилашда Қозоғистон жанубини, аниқроғи ЖЕТИСОЙни танлади. Бу ҳақда сиз **Чиноз район «Ленин байроғи»** билан **Жетисой район «Жетисой»** газеталарининг яқинда биргаликда чиқарган қўшма сонида ўқишингиз мумкин.

Бу икки қўшни район ўртасидаги иқтисодий ва маданий алоқалар ўз тарихига эга. Яқинда Чиноз районининг меҳнаткашлари Жетисойда, қозоқ мусобақадошлар эса ўзбек диёрида бўлишди.

Қўшма сонда Чиноз район партия комитетининг биринчи секретари В. Гришчук ва Жетисой район партия комитетининг биринчи секретари Т. Тўқбергеновларнинг «Қардошмиз, қариндошмиз» мақолалари ўрин олган. Унда ўзбеклар ва қозоқларнинг азалий дўстлиги, чинозликлар ва жетисойликларнинг турли соҳалардаги ҳамкорликлари ҳақида фикр юритилади.

Чиноз районидаги «Ўзбекистон ССР 30 йиллиги» колхози раиси Э. Жонтелиев ўз мақоласида ўзбек деҳқон ва чорвадорларининг Жетисой районидаги Абай колхоз аъзоларига кўрсатаётган амалий ёрдамлари тўғрисида ҳикоя қилиб берган. Жетисой районидаги «Путь к коммунизму» колхозининг бригада бошлиғи Х. Дадаев эса чинозлик уста пахтакорлар билан ўзаро социалистик мусобақа янги муваффақиятлар омили бўлишини таъкидлайди.

Жетисой шаҳар Совети ижроия комитетининг раиси Е. Айтбоев, Чиноз район Охунбобоев номли колхоз раисининг маданий ишлар бўйича ўринбосари А. Абдурашидов, жетисойлик чорвадорлар А. Попондопуло, Ж. Сабденова ҳам дўстлик алоқалари тикланишининг аҳамияти ҳақида фикр юритганлар.

ТАЯНЧЛАРИМИЗ

Мингдан зиёд

ҚАРАНГ, гўё бутун районнинг ташвиши ёлғиз унга қолиб кетгандай доим шошиб юради. «Меҳнат байроғи» газетаси редакциясига кунора келмаса кўнгли жойига тушмайди. Келганда ҳам қуруқ келмайди. Ҳар сафар қўлида бирор хўжаликнинг илғор пахтакори ёки чорвадор, қайсидир чекка қишлоқда истиқомат қилаётган уруш ветерани тўғрисида ёзилган мақола, ҳеч бўлмаса ўн йўллик хабари бўлади.

Редакциядагилар ҳам ўрганиб қолишган. Агар Абдулазизхон ака қандайдир сабаб билан уч-тўрт кун кўринмай қолса дарров у ишлайдиган нон комбинатига қўнғироқ қилиб йўқлаймиз. Бу пайтда комбинатда ё хамир қорадиган бирорта қозон ишдан чиққан ёки бўлмаса бошқа бир ускуна бузилиб қолган бўлади. Абдулазизхон ака шу комбинатда ишчи-слесарь бўлиб ишлайди. Ишчи бўлганда ҳам оддий ишчи эмас, ёшларнинг меҳрибон устози, қўли гул уста. Ўн йиллардан буён расми «Ҳурмат тахтаси»дан тушмайди.

Бугун Абдулазизхон ака Маҳмудовни район газетасининг энг ишончли жамоатчи мухбири деб биламиз. Унинг газетада қатнаша бошлаганлигига ўттиз йил тўлибди. Бу вақт мобайнида ишчи-мухбирнинг мингдан зиёд турли мавзуларда ёзган мақолалари, ҳикоя ва очерклари, фельетон ва ҳажвиялари босилди. Унга «Меҳнат байроғи» газетасининг биринчи сони чиққанига 50 йил тўлиши муносабати билан 1982 йилда «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган маданият ходими» унвони берилган.

Бир сўз билан айтганда ижод қилиш туйғуси унинг қонида бор. Абдулазизхон ака машҳур ўзбек фольклорчиси, филология фанлари кандидати, ажойиб инсон, марҳума Музайяна Алавиянинг ўртанча укаси. Музайяна опа бир вақтлар қайсарлик қилиб ўқимай, ишчи касбини танлаган укасининг тақдири устида кўп қайғурган эди. Лекин ука ўқимаса ҳам айрим олий билим даргоҳларини тугатганлардан ҳам сўзамолроқ бўлиб етишди. Кейинчалик унинг мақолаларини ўқиб, таажжубга тушган опанинг ўзи укасига ижоднинг машаққатли йўлида чин юракдан оқ йўл тилаган эди.

Ишчи мухбирнинг кўпчилик билмайдиган қизиқ одати бор. Бир йили редакциядагилар унинг газетадаги актив фаолиятини тақдирлаш мақсадида дам олиши учун курортга йўлланма совға қилмоқчи бўлиб меҳнат отпускасига чиқишини кутиб туришар эди. Абдулазизхон ака меҳнат отпускасини олган куниёқ редакцияга шошилиб кириб келди. Уни кўриб ходимлар ҳайрон бўлишди. Оёғида керза этик, бошига шляпасини бостириб кийиб олган эди. Масала кейин равшанлашди.

— Дам олишни далада ўтказмоқчиман, — деди у газетанинг ўша вақтдаги муҳаррири Мажид Самадовга. — Мен пахтакор ва маккажўхорикорларимиз орасида бўлиб, улар ҳақида ёзиб тураман...

Йўлланма ҳам қолиб кетди. У қарийб бир ой вақтини район хўжаликларида ўтказди. Юбориб турган туркум мақолалари «Далаларни яёв кезганда» рубрикаси остида босилиб турди. Мақолаларда пахтакор ва маккажўхорикор, пиллакор ва соҳибкорларнинг қайноқ меҳнатлари, дала шийпонларидаги маданий-маиший шароитлар ўз аксини топганди.

А. Маҳмудов сўнгги йилларда одоб-ахлоқ мавзуи, социал масалаларни кўпроқ қаламга олмоқда. Унинг аёллар турмушига оид, оналик ва болалик ҳуқуқларини муҳофаза қилишга қаратилган мақолалари, хотин-қизлар ва ёшлар ўртасида ўз жонига қасд қилиш ҳолларига қарши чиқишлари кўпчиликда чуқур мушоҳада ва муҳокамага сабаб бўлди. «Муҳаббат олий туйғу», «Жума куни туғилган қиз», «Қиз уйинда қизлар қани?» ва бошқа мақолалар шулар жумласидандир.

Абдулазизхон ака яна бошқа жамоат ишларига ҳам вақт топади: яшаётган «Гулистон» маҳалла комитети секретари, Фурқат номли 3-ўрта мактабда ота-оналар комитетининг раиси. Бундан ташқари район партия комитетининг аъзоси ва шаҳар Советининг депутати ҳамдир.

Мен журналистика соҳасида меҳнат қилаётган ёш бир қаламкаш сифатида устозни бугунги матбуот куни билан чин дилдан табриклайман.

Иброҳим ТОШЕВ,
Пискент район «Меҳнат байроғи» газетаси ходими.

ЎША МАҚОЛАДАН СЎНГ

«Тошкент ҳақиқати»да менинг ҳаётим-ижодим ҳақида «Тақдирига бўйсунмаган қиз» сарлавҳали мақола босилгач, менга нисбатан эътибор ва қизиқиш шунчалик кучайиб кетади, деб кутмагандим. Ҳозир ҳар куни ўз ишимни келаётган мактубларни ўқиб, жавоб ёзишдан бошлайман, узоқ-яқиндаги мухлисларим билан телефон орқали суҳбатлашаман.

Яқинда Ўзбекистон ССР Ёзувчилар Союзи топшириғи билан хонадонимизга ёзувчи Саломат Вафоева келди, ижодий режаларим билан қизиқди. У: «Сизни ёзувчилар Союзи ўз оталиғига олди. бундан буён тез-тез хабарлашиб турамиз», деб айтди.

Айниқса, районимиздаги 7-ўрта мактаб ўқувчилари билан учрашувни унутмайман. Улар, шу пайтгача, сиз ҳақингизда эшитмаган эканмиз, газетадаги мақолани ўқиб, ҳузурингизга келдик, дейишди. Уларга ўз ҳаётим ва ижодий фаолиятим, келгуси режаларим ҳақида ҳикоя қилиб бердим. Район халқ таълими бўлими мудирининг ўринбосари Н. А. Кузнецова хонадонимизда тез-тез меҳмон бўлиб туради. У мактаблардаги ўқувчиларнинг кўпчилиги мени фахрий пионерликка қабул қиламиз, дейишаётганликларини билдирди.

Мақоладан сўнг, Тошкент область ва Нариманов шаҳар комсомол комитетларидан вакиллар келишди, ҳамиша ёрдамга тайёр эканликларини айтишди. Ҳатто маҳаллий шоиримиз Аслон Усмонов менга бағишлаб шеър ёзибди. Тўғриси, шунчалик эътибор-ҳурмат баъзида ўнғайсизлантирар экан, кишини.

Ҳозир ёзувчи Мамадали Маҳмудовнинг «Қора дўлана» қиссасини рус тилига таржима қилиб бўлдим.

Бугун матбуот кунида «Тошкент ҳақиқати» газетаси редакцияси коллективига миннатдорчилигимни билдириб менга мактуб йўллаб, самимий тилаклар изҳор этган кишиларга, газетхонларга чин дилдан раҳматлар айтмоқчиман.

Одамларнинг меҳр-муҳаббатлари мени ҳамиша руҳлантиради.

Муҳаббат МИРЗАЕВА,
таржимон.

ЖУРНАЛИСТ ХОТИРАСИ

Ўзбек совет матбуотини ривожлантиришда катта ҳисса қўшган Аҳмад Исмоиловнинг номи ҳамкасблари ва кўпсонли газетхонлар хотирасида сақланиб келмоқда. Жиззах районида туғилиб вояга етган А. Исмоилов 1933 йилда «Каттақўрғон ҳақиқати» газетасида ўзининг журналистлик фаолиятини бошлаган эди. Кейин у республика «Ёш ленинчи», Фарҳод ГЭСи қурилишида чиққан «Халқ қурилиши» газеталарида масъул лавозимларда ишлади. Кўп йиллар мобайнида «Қизил Ўзбекистон» газетаси муҳаррирининг муовини, 1963 йилдан умрининг охиригача эса «Тошкент ҳақиқати»нинг муҳаррири вазифаларини бажарди. Айни вақтда у Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг секретари, бу уюшма Тошкент область ташкилотининг раҳбари эди. Кўпдан кўп қаламкашларга мураббийлик қилган марҳум Аҳмад Исмоилов хотирасини эъзозлаб Жиззах районидаги Охунбобоев қишлоқ Советига қарашли янги посёлка кўчаларидан бирига унинг номи берилди.

● ОРЖОНИКИДЗЕ район «Коммунизм тонги» газетаси саҳифаларида турли хил мавзуларда берилаётган ўқимишли материаллар тобора кўпайиб бормоқда. Табиатни муҳофаза қилиш бўйича ўтказилган республика конкурсида бу газета иккинчи ўринни эгаллади. Ҳозирги кунда ҳам экология масалалари билан боғлиқ муаммолар саҳифаларда дадил кўтарилмоқда. Суратларда: газета мухбири Шоюсуф Талаев (юқорида) Оржоникидзе номли совхоз ишчилари билан тупроқ унумдорлигини оширишга кўмаклашувчи тадбирлар хусусида суҳбатлашмоқда; мастер Шоира Тиллабоева, печатник Фахриддин Орипов ва муҳаррир Абдуҳамид Фозилов газетанинг янги сонини кўздан кечиришяпти (пастда).

Н. Муҳаммаджонов суратга олган.

ГАЗЕТА ДЎКОНЧАСИ ОЧИЛСА ЭДИ...

Октябрь районидаги «Шарқ гули» бадиий буюмлар фабрикасида икки мингдан ортиқ хотин-қиз уч сменада ишлайди, агар шу ердаги институт талабаларини ҳам қўшсак 3—4 минг киши бўлади. Улар кўпинча узоқдаги газета дўкончаларига боришга, навбат кутишга мажбур бўлмоқдалар. Наҳотки, фабрика ёнига битта дўконча ўрнатиш, одамларга қулайлик яратиш мумкин эмас?

Абдулла ТОЛИПОВ.

ШАХСИЙ ФИКР — ЖОНЛИ ФИКР

Ошкоралик, демократия туфайли газета саҳифаларида турғунлик йиллари қолдирган оғир асоратлар, жамиятимиз иллатлари тўғрисида мақолалар берилмоқда. Айниқса, менга «Шахсий фикр» рубрикаси остида ёритилаётган материаллар ёқади. Уларда одамларнинг кўнгилларидаги гаплар очиқ-ойдин айтилмоқда, газетхонлар ҳукмига ҳавола этилмоқда. Менимча, ана шундай рубриканинг очилиши айни муддао бўлди.

Газетанинг шу йил 18 февраль сонида газетхон Рихси Пўлатованинг «Марҳумларни тинч қўяйлик» сарлавҳали мақоласи босилиб чиқди. Уни институтимизда ҳамма ўқиди, ҳар кимдан ҳар хил фикр чиқди: бири сталинизмни ёқлади, бири қоралади...

Мен Сталинни кўрмаганман, ўттиз еттинчи йилларда яшамаганман. Лекин, газеталардаги мақолаларни ўқиб, ҳужжатли фильмларни кўриб Сталиндан ихлосим қайтди, у кўз олдимда халқларни ҳамиша қўрқув остида сақлаган мустабид ҳоким сифатида гавдаланди. Қарангки, репрессия йиллари халқимизнинг Фитрат, Чўлпон, Абдулла Қодирий, Усмон Носир, Файзулла Хўжаев, Акмал Икромов сингари асл фарзандлари ноҳақ қораланиб, азоб-уқубатларга дучор қилинибдилар. Шуларни ўйлаб, ўзбек халқининг миллий маданияти, миллий урф-одатларини топтаган ўша даврнинг худбин раҳбарларига нисбатан нафратим ошади, ўз гуноҳлари нимада эканлигини англаб етмай, мусофир юртларда ҳалок бўлган юртдошларимга ачинаман.

Р. Пўлатова Сталинни ёқлайди, «Унинг айби ошни пишириб, қошиқни солиб кетганидами?» дейди. Лекин, Сталин улуғ Ленин ғояларини тўлиқ амалга оширганда, доҳий сафдошларини қирғин қилмаганда, Хрушчев, Брежнев сингари «буюк»ларимиз тўғри йўлдан тоймаганларида йигирма-ўттиз йил илгарилаб кетган, ҳозиргидек танг аҳволга тушмаган бўлардик.

Мен газетанинг одамлар кўнглидаги гапларни ёритаётганлигини қўллаб-қувватлайман. Чунки, ўтмиш хатоларини тўлиқ таҳлил қилиб, тегишли хулоса чиқариб олмасак эртага яна хатоларга йўл қўйишимиз ҳеч гап эмас. Бу хатолар эса жуда қимматга тушади.

Менимча, шахсий фикрларни фақат келаётган хатлар асосидагина тайёрлаш билан чекланиб қолмаслик керак. Журналистлар ёшлар, меҳнат коллективлари ҳузурига борсинлар, уларнинг шахсий фикрлари, дард-ўйлари билан қизиқсинлар. Ана шу йўсинда тайёрланган материаллар газетхонлар эътиборини тортади, газета обрў-эътиборини оширади.

Тангир ДОНОЕВ,
ТошПИ студенти.

МУҲАРРИРИМИЗ

Янги ишга келган кунларим эди. Кўпнусхали газетани университетда ўқиб юрган кезларим бир-икки бор кўрганимни ҳисобга олмаганда, бундай газета ҳақида умуман тасаввурга эга эмасдим. Шу боисдан бўлса керак ишни ўтган йилларда чоп этилган газеталарни варақлашдан бошладим. Сақланиб қолган ҳар бир сонни диққат билан кўздан кечирдим. Газетанинг дастлабки сонлари жуда ўқимишли, институт ҳаётини ҳар томонлама ёритган, маълумотларга бой эди. Суриштирсам, ўша йиллари кўп йил Тошкент Давлат медицина институтининг «Медик» газетасига раҳбарлик қилган, сўнгра, янги ташкил этилган Ўрта Осиё медицина педиатрия институтида кўз очган «Педиатр» газетасининг ташкилотчиси Атоулла Тўрахонович Оқилов дастлабки йиллари шу газетага муҳаррирлик қилган эканлар.

Биринчи муҳаррир билан учрашиш ниятида у киши хизмат қиладиган биология ва тиббий ирсиёт кафедрасига йўл олдим. Эски бинонинг тўртинчи қаватига жойлашган сариштагина хонада сочларига оқ оралаган, ихчам жуссали одам, ўйчан кўзларида нимтабассум билан қарши олди:

— Келинг,— муҳаррир ўқиётган китобининг очиқ бетига хатчўп солдида, кўришиш учун қўл узатди,— омадли экансиз, қизим, камдан-кам бунақа бемалол бўламан. Ҳозир беморлар ҳам йўқ, лекция ҳам.

Бу гаплардан сўнг иккиланиш ва ҳаяжоним буткул йўқолди.

— Мени танийсизми, домла?

— Шахсан танимайман. Аммо редакцияга янги ходим келганидан хабарим бор. Блокнотини кўтариб келиб қолармикин, деган умидим ҳам йўқ эмасди.

Газетачиликнинг ҳамма ташвишларидан хабардор олим бўлиш баробарида адабиётни, шеъриятни нозик ҳис қиладиган шоиртабиат бу одам биз — газетачилардан ўз маслаҳат ва ёрдамларини ҳеч вақт дариғ тутмасдилар.

Олимнинг маърузаларини қайси даврада бўлмасин, тингловчилар жон қулоғи билан эшитишарди. Ўзбек ва рус тилларини бирдай талаффуз этадиган билимдон ғамхўр устоз талабаларга ҳам отадай қадрдон эди.

Ўтган йили қишки имтиҳон сессиясидан кейин домланинг фикрларини билиш мақсадида у кишига учрашдим:

— Биринчи курсдан элликтача талаба дарсларни рус тилида яхши тушунолмаётгани сабабли ўқишни ташлаб кетишибди. «Ёшлик» журналида тилни яхши тушунмаслик натижасида шифокорларимиз билимдон мутахассислар бўлиб етишмаётганлари ҳақида мақола берилибди.

— Ҳа, мақолани мен ҳам ҳаяжон билан ўқиб чиқдим. Таълимни бутунлай русчага ўтказиб қўйиб, областларимизда рус тилининг қандай ўқитилишини ҳисобга олмай, катта хато қилдик. Биз улуғ Ленин тилини мукаммал билганимиздан фахрланамиз. Аммо тилларда шундай ўзига хослик борки, буни шу тилда фикрлайдиган одам ҳис қилиши мумкин. Насиб бўлса, дилимда йиғилган фикрларимни бир қоғозга тушириб бераман.

Аммо ўша кун насиб бўлмади...

Биология фанлари доктори, профессор, ВОГИСнинг вице-президенти, ЮНЕСКОнинг «Инсон ва биосфера» ўзбек миллий комитетининг аъзоси, республика генетиклар илмий жамияти раиси, «Саломатлик» энциклопедиясининг масъул муҳаррири, «Фан ва турмуш» журнали таҳрири ҳайъати аъзоси, публицист Атоулла Оқиловни шу йилнинг 5 март куни 60 ёшга тўлиш арафасида сўнгги йўлга кузатдик.

У киши яратган дарслик китоб ва қўлланмалар, «Инсонни ардоқланг», «Меҳр чашмаси» каби илмий-оммабоп китоблари., тиббиёт фани — заҳматкашларига, тиббиёт муаммоларига бағишланган юзлаб очерк ва мақолалари жавонларимизда, газеталаримиз қатламларида бизга ҳамфикр ва маслаҳатгўй бўлиб қолди.

Д. СУЛТОНОВА,
СамПИнинг кўпнусхали «Педиатр» газетаси ходими.

Карл Маркс туғилган кун нинг 171 йиллигига

ЎЛМАС ҒОЯВИЙ-НАЗАРИЙ МЕРОС

Бугун Ер юзидаги бутун тараққийпарвар инсоният илмий коммунизм назариясининг асосчиси, революционер, жаҳон пролетариатининг доҳийси ва устози Карл Маркс туғилган куннинг 171 йиллигини кенг нишонламоқда.

Пролетариат йўлбошчиси номини абадийлаштирган таълимот — марксизм жаҳонни ўзгартириш фанига айланди, меҳнаткашларга ўз социал озодлиги учун энг буюк инсонпарварлик идеалларининг амалга оширилиши учун: социализм учун курашнинг реал йўлларини очиб берди. Карл Маркс ишчилар синфини, социал тараққиёт заҳматкашларини ижтимоий тараққиёт қонунлари ва революцион ўзгартириш йўл-йўриқлари билан қуроллантирди.

—Илмий коммунизм асосчилари Карл Маркс ва Фридрих Энгельс, — дейилади КПСС XXVII съезди материалларида, — синфий курашнинг тарихий тажрибасига, инсоният илғор тафаккурининг ютуқларига таяниб, ижтимоий ривожланишнинг объектив қонунларини кашф этдилар, капитализм емирилиши муқаррарлигини назарий жиҳатдан исботладилар, янги, коммунистик жамият ижодкори бўлмиш пролетариатнинг оламшумул тарихий вазифасини асослаб бердилар. Уларнинг «Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!» деган оташин даъвати ҳозирда ҳам ишчилар ҳаракатининг жанговар шиори бўлиб қолмоқда.

Марксизм XIX аср ўрталарида фан ва илғор ижтимоий фикр ютуқлари заминида вужудга келди. «У кишилик жамияти яратган нарсаларнинг ҳаммасини танқидий кўз билан ишлаб чиқди, уларнинг бирор моддасини ҳам эътиборсиз қолдирмади, — деган эди В. И. Ленин.

— У кишилик фикри вужудга келтирган нарсаларнинг ҳамасини ишчилар ҳаракатида текшириб кўриб қайтадан ишлаб чиқди, танқид этди ва тор буржуазия доирасида ўралашиб қолган буржуа хурофотларига боғланиб қолган кишилар чиқара олмаган хулосаларни чиқарди».

Инсон сиёсат, фан, санъат ва ҳоказолар билан шуғулланиш учун у энг аввало озиқ-овқат, яъни моддий ишлаб чиқариш берадиган барча нарсаларга эга бўлиши зарур. Маркснинг кишилар онги турмушни белгиламайди, аксинча, ижтимоий турмуш онгни белгилайди, деган қоидаси шундан келиб чиқади. У ижтимоий фанда тубдан тўнтариш ясади. Маркс томонидан тарихни материалистик тарзда тушуниш кашф этилганлиги туфайлигина жамият ҳақидаги ҳақиқий фан пайдо бўлди. Ўз ўзидан равшанки, у жамият тараққиёти жараёнида онгнинг, илғор ғояларнинг катта аҳамиятга эга эканлигини инкор этгани йўқ. Булар ҳам ўз навбатида моддий ишлаб чиқаришга боғлиқ бўлади. Марксистик дунёқараш бундан олдинги ижтимоий тафаккур оқимларидан узилган ҳолда жаҳон цивилизацияси тараққийсининг катта йўлидан четда пайдо бўлгани йўқ. Марксизм инсониятнинг табиатини ва ижтимоий ҳаётини билиш соҳасида яратган барча энг яхши нарсаларнинг қонуний вориси бўлди. Фақат Маркснинг философик материализмигина, — деб ёзади В. И. Ленин. — пролетариатга ҳозиргача барча мазлум синфларнинг қисмати бўлиб келган маънавий қулликдан қутилиш йўлини кўрсатиб берди». Марксизм философияси ва иқтисодий таълимоти туфайли жамиятнинг ривожи ижтимоий иқтисодий формациялар алмашинувининг табиий-тарихий қонуниятли жараёни эканлиги аниқланди.

Карл Маркс пролетариат сиёсий партиясининг биринчи бунёдкори ҳам эди. У жамиятни революцион тарзда ўзгартиришда Коммунистик партиянинг ролини тўғри кўрсатди. Маркс ишчилар синфи ташкилотининг олий формаси бўлган пролетар партияси ҳақидаги таълимот асосини яратди. Пролетар йўлбошчиси туғилган кунига бир ярим асрдан ошди, аммо унинг асарлари ва инқилобий ишлари айни кунларда ҳам жаҳон коммунистларига ҳозирги давр — капитализмдан социализмга ўтиш даври проблемаларига жавоб топишда кўмакдош бўлаётир.

Албатта, давримиз капитализми бундан бир ярим аср ёки юз йил олдинги капитализмдан фарқ қилади. У ривожланишда империалистик босқичга ўтиши муносабати билан жиддий ўзгаришларга учради, лекин булар капитализмнинг моҳиятига дахл қилмайди. Аввалдагидек ёнланма ишчи кучини шафқатсиз эксплуатация қилиш воситасида қўшимча фойда олишга ружу қўйиш капиталистлар фаолиятининг асосий мақсади бўлиб қолмоқда. Шу билан бирга капитализмнинг ривожланишига иқтисодий тушкунлик ва оммавий ишсизлик, мунтазам ўсиб борувчи инфляция, меҳнат ва капитал ўртасида кескинлашаётган зиддиятлар ҳамроҳ бўлмоқда. Шу сабабли марксизм «эскирганлиги» хусусида ваъзхонлик қилаётган буржуазия унинг таъсирини қўпоришга беҳуда уринмоқда, холос. Маркс яратган революцион назария нафақат эскирмади, балки, аксинча, ҳар бир тарихий маррада — ўз қудратини, илмий теранлиги ва амалий аҳамиятини янада тўлиқроқ намоён этмоқда, тарихий тажрибани, КПСС ҳамда қардош партияларнинг назарий хулосаларини умумлаштириш орқали доимий суратда бойиб бормоқда.

КПССнинг ташаббуси билан бошланган қайта қуриш совет халқини марксизм-ленинизмга янада кўпроқ яқинлаштирди. Совет жамияти тарихидаги ана шу туб бурилиш босқичида партия қайта ва қайта марксизм-ленинизм даҳосига мурожаат этади. КПСС ишлаб чиққан қайта қуриш, социал-иқтисодий жадаллаштириш концепцияси социализм ҳақидаги туб марксизм-ленинизм ғояларига асосланади, уларни тарихий тажриба ҳамда объектив шарт-шароитларни ҳисобга олиб ривожлантиради ва бойитади. Партия совет жамиятини такомиллаштириш ва унинг тараққиётини жадаллаштириш юзасидан тарихий қарорлари ва амалий ҳаракатларини барҳаёт марксизм таълимоти билан таққослайди. КПСС Марксизм-ленинизм ғояларини схоластик тарзда, волюнтаристларча, бюрократик талқин этишни қатъиян рад қилади.

Партиямизнинг раҳбарлик роли ҳозирги шароитда қонуний ҳолда ўсиб бормоқда, ҳаёт унинг сиёсий, ташкилотчилик ва идеологик фаолияти даражасига юксак талаблар қўймоқда. КПСС XXVII съезди социализмни такомиллаштириш асосий йўналишларини белгилаб, бутун партия, бутун совет халқи олдига турғунлик тенденцияларига барҳам бериш, социализмга ёт ҳодисаларга қарши дадил кураш бошлаш, омма ташаббуси ва ижодиётига, чинакам революцион ўзгартишларга кенг йўл очиб бериш вазифасини қўйди. Ўшандан бери ўтган вақт КПССнинг, унинг ленинчи Марказий Комитетининг коллектив фикрлаши ўткир эканлигини, ишлаб чиқилган сиёсий йўлга содиқлигини ёрқин кўрсатди. Натижада партиянинг новаторлик сиёсати халқ томонидан астойдил қўллаб-қувватланди.

Партия совет кишиларини жамиятимизни янгилашга даъват этиб, ўз ибрати, ўз фаолияти орқали қандай қайта қурмоқ кераклигини кўрсатиб берди. У КПССни фаолиятсизликка олиб келган барча нарсаларни улоқтирмоқда, партия турмуши, раҳбарлик принциплари, коммунистик ахлоқнинг ленинча нормаларига қатъиян риоя қилиш, ички партия демократиясини барча чоралар билан авж олдириш партиянинг бошланғич ташкилотларидан тортиб Марказий Комитетгача бўлган барча бўғинлари ишига сингиб кетишига эришмоқда.

Мамлакатнинг социал-иқтисодий ривожланишини жадаллаштириш, КПССнинг XIX Бутуниттифоқ конференциясида таъкидланганидек, энг яқин ва истиқболдаги, иқтисодий ва социал, сиёсий ва идеологик, ички ва ташқи барча проблемаларимизни ҳал этиш йўлидир. Фақат ана шундай йўл билангина совет жамиятининг янги сифат ҳолатига эришиш мумкин ва лозим бўлади.

Марксизм-ленинизм ғоялари бугунги кунда оммани революцион ижодкорликка илҳомлантираётган қудратли ва битмас-туганмас манбадир. Марксизм-ленинизм ғоялари меҳнаткашларни қайта қуриш учун, социализмнинг янги қиёфаси учун курашга чорлайди.

С. НОСИРХЎЖАЕВ.
профессор.

КЎПЧИЛИК ИЖАРАГА ЎТЯПТИ

КАЛИНИН районидаги 1-Тошкент теплица комбинати деҳқонлари меҳнаткашларга сарҳил маҳсулотлар етказиб бериш учун астойдил меҳнат қилмоқдалар. Бу йил комбинатда меҳнатни ташкил этишнинг илғор усуллари — бригада, оила ва коллектив ижара пудрати кенг қўлланилмоқда. Бу икки томонлама самара келтираётир. Биринчидан, ойнаванд далаларда мўл ҳосил етиштирилди, иккинчидан, сабзавоткорларнинг моддий манфаатдорлиги ошди. Ҳозиргача деҳқонлар савдо шаҳобчаларига 650 тоннадан зиёд помидор, бодринг ва турли ошкўклар жўнатдилар.

— Байрам кунлари комбинатимизда, айниқса, иш қизғин бораяпти, — дейди комбинат партия ташкилотининг секретари Меҳриддин Аҳмедов. — Шаҳарликлар дастурхонини тўкин қилиш учун ҳозир кунига 25 тоннадан ортиқ маҳсулот жўнатяпмиз. Айниқса, Мирзамурод Салимов, Абдулла Мадаминов бошчилик қилаётган коллективларнинг ижарачилари, Абдушукур Сулаймонов етакчилигидаги бўлим сабзавоткорлари фақат сифатли маҳсулот етиштириб, барчага ўрнак бўлишаяпти.

М. ФАТТОҲОВ.

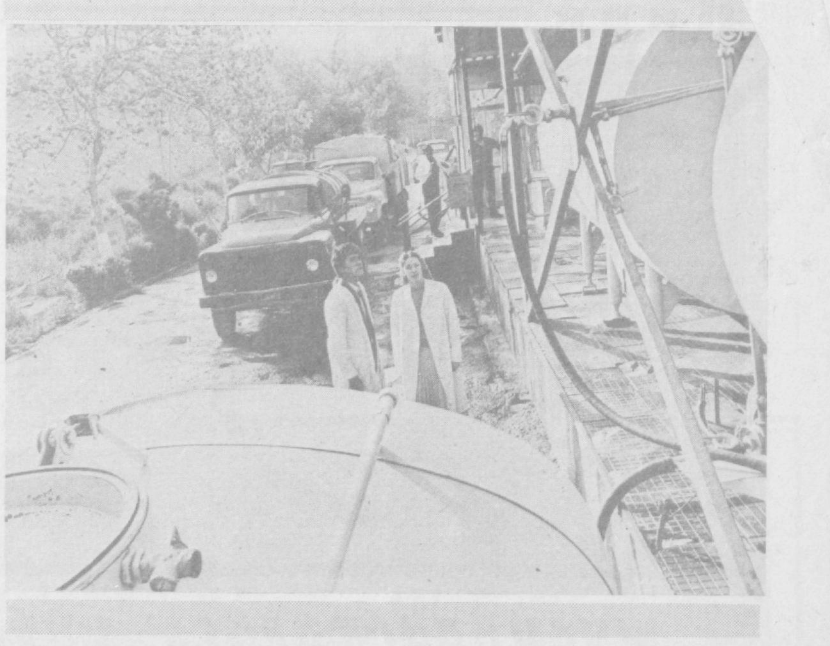

● ОЛМАЛИҚ сут заводида областимизнинг Пискент ҳамда Оҳангарон районлари колхоз ва совхозлари фермаларида етиштирилган сут қайта ишланади. Бу ерда ишлаб чиқариш илғор техника ва технология асосида ташкил этилган. Шунинг учун ҳам корхона коллективи 1988 йил якунлари бўйича социалистик мусобақада ғолиб чиқиб. Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Министрлар Совети, Узсовпроф ҳамда Ўзбекистон ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғини қўлга киритди. Суратда: корхонада сут қабул қилиш пайти.

Н. Муҳаммаджонов суратга олган.

МОСКВАДА «ЎЗБЕКИСТОН СОВҒАЛАРИ»

Москвадаги Японнянинг «Сони» ҳамда Хитойнинг фирма магазини ёнида очилган республикамиз фирма магазини ана шундай номланди.

Эндиликда Ватанимиз пойтахти аҳолиси ҳамда унинг меҳмонлари мазкур магазиндан чустлик усталар томонидан тайёрланган турли белбоғлар, ранг-баранг чопон ҳамда дўппилар, Хива ва риштонлик кулоллар ясаган сопол буюмларни харид қилиш имконига эга бўлдилар. Мазкур магазин ГФР, Австрия, Италия савдо кампаниялари вакилларининг эътиборини ҳам ўзига қаратмоқда.

Яқинда ўзбек сопол буюмларининг бир партияси «Прентон» фирмаси контрактига биноан Францияга жўнатилди.

Сотилган буюмлар учун олинаётган валюта корхоналарга чет эл фирмалари билан олди-сотди ишларини амалга оширишда катта ёрдам бермоқда. Жумладан, Риштон сопол буюмлари заводи Италиянинг «Ситти» фирмасидан модификациялашган куйдириш печларини олишни кўзда тутмоқда. Республика маҳаллий саноат министрлигининг ташқи иқтисодий алоқалари бўлими шу кунларда Ҳиндистондаги «Паршурам» фирмасининг ҳамкорликда санитария-маиший сопол буюмлари тайёрлаш корхонасини тузиш ҳақидаги таклифини кўриб чиқмоқда.

А. ШЕРОВ.

• Олимлар ҳақида ҳикоялар

НУРЛИ ЗАРРА

ИЛГАРИЛАРИ Ўзбекистон ССР фанлар академиясининг мухбир аъзоси Ўткир Ҳасанович Расулев тўғрисида кўп эшитганман. Ҳамкасблари у ҳақда сўзлаб жуда камтар ва очиқкўнгил инсон, билимли, малакали мутахассис ва талабчан раҳбар дея таърифлашган эди. У директорлик қилаётган У. О. Орипов номидаги Электроника институтида олим билан учрашиб, суҳбатлашар эканман, ана шу фазилатлар унда мужассамлашганига яна бир ишонч ҳосил қилдим.

Фан соҳасида номи жаҳонга машҳур бўлган бу етук тадқиқотчининг таржимаи ҳоли, ҳаёт йўли бошқаларники каби оддий. Пойтахтимиздаги 135-ўрта мактабда ўқиди, сўнгра В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети физика-математика факультетини битирди. Дорилфунундаёқ унинг билимга бўлган ихлосини юқори баҳолашди. Университетдан кейин унга республикамиз Фанлар академиясининг физика-техника институтига йўлланма берилди. У бу билим муассасида гелларда газ аралашмаларининг масс-спектрометрик ҳолатини аниқлаш (адсорбция) билан шуғулланди. Бу мавзуда йирик мақолалар эълон қилди. Институтда Ўткирнинг илм-фанни чуқурроқ эгаллашга интилиши янада кучайди. Унинг ана шу орзуси СССР Фанлар академиясининг А. Ф. Иоффе номли физика-техника институтига аспирантурага кирганида ушала бошлади. Унга бу ерда физика электроникасида муҳим муаммоларни ҳал этган профессор Николай Ильич Ионов лабораториясида таниқли фан фидойиси Элионора Яковлевна Занберг устозлик қилди. У аспирантда фаннинг янги соҳаси — электроникага катта иштиёқ уйғотган эди. Унинг изланишлари зое кетмади. 1969 йили «Кўп атомли зарралар сиртининг ионлашуви «мавзуида кандидатлик диссертациясини ёқлади. Бу билан у жаҳон фани амалиётида янги проблемани бошлаб берган, шу соҳада фундаментал тадқиқотлар олиб бориб, физикавий изланишлар ва эмиссион электроникасида янги йўналишларга йўл очган эди. Унинг бу йўналишлари органик бирлашмаларнинг физикавий химияси ва химиявий физикаси сингари соҳалар билан ҳам туташиб кетди.

— Энди органик бирикмалар ва уларга эргашувчилар сиртининг ионлашуви билан чуқурроқ шуғулланасан,— дея шогирди олдига мақсад қўйди Э. Я. Занберг.

Ўн йил давом этган тинимсиз изланишлардан сўнг Ў. Расулев докторлик диссертациясини ҳам муваффақиятли ҳимоя қилиб олди. Орадан икки йил ўтгач эса, етук мутахассисни Ўзбекистон ССР Фанлар академиясига ишга чақиришди. У Тошкентда адсорбция ва эмиссион лабораториянинг асосчиси бўлди. Ў. Расулев мураббийлари Сергей Васильевич Сторадубцев, Убай Орипович Ориповларнинг «Илм кишиси эришган довонида қотиб қолмаслиги керак, интилишгина уни камолотга етаклайди» деган насиҳатларини унутмади.

Эндиликда жаҳон илм-фани Ўткир Ҳасановични қизиган қаттиқ жисмлар сиртида органик бирикмалар молекулаларининг ионлашуви устида тадқиқот олиб борган, бу соҳада такомиллашган механизм яратган, қонуниятларни асослаган олим сифатида танийди. Шунингдек бутун дунё олимлари унинг кўп атомли зарраларни ионлаштириш натижасида ҳосил бўладиган физик ва химиявий ўзгаришларга доир яратган энг янги методига ҳам тан бердилар.

Бу тадқиқотларнинг ҳаммаси ишлаб чиқаришда металлар умрини узайтириш, қаттиқ жисмларнинг занглаши олдини олиш, саноат корхоналари, катта-катта шаҳарлар табиий муҳитидаги зарарли ҳавони аниқлаб берадиган асбоблар яратиш проблемаларини ҳал этишда муҳим роль ўйнади. Унинг илмий ишланмалари республика медицинасида, қишлоқ хўжалигида ҳам қўл келмоқда.

Олим яратган бу йўналишлар асосида сезгирлиги чет эл намуналаридан ўтадиган приборлар ясалди. «Валдей-1», «Валдей-2» газ анализаторлари биргина республикамизда эмас, Урал ва Сибирда, РСФСРнинг Европа қисмида ҳам қўлланилмоқда. Зарарли газларни жуда сезгирлик билан аниқлаб берадиган детекторларга эса талаб ошиб кетди. Тадқиқотчи герметик ҳажмлар (сув ости кемалари, ер ости ертўлалари) муҳитидаги зарарли ҳавони ўлчайдиган унинг турини айтиб берадиган асбобларни ярата олди. Бу тадқиқотлар ҳам чет элда катта қизиқиш уйғотди. Унинг илмий ишларидан кўплари патентлаштирилди. «Пергамон-пресс» халқаро нашриёти эса шартнома асосида Ў. Расулев ва ленинградлик олим ва Э. Я. Занбергнинг Франция, Токио, Торонто ва бошқа шаҳарларда тарқаладиган илмий монографиясини чоп этди.

Республикамиз пахта майдонларида экилаётган уруғнинг учдан икки қисми шу институт тайёрлаган приборлар ёрдамида туксизлантирилмоқда. Уруғларни туксизлантириш, уларга ишлов бериш бўйича институт олимларининг тавсиялари асосида Иттифоқимизда 50 та цех қуриш режалаштириб қўйилди. Швейцариядаги «Георгпишер» фирмаси эса Ўзбекистон ССР Фанлар академияси билан уруғни саралаш приборлари бўйича шартнома тузди. Бунга кўра давлат банкига 600 минг швейцар франки ҳам келиб тушди. Чет элликлар институтда кашф этилган электр ўтказгич материалларини электр эрозия ишловидан ўтказиш методига ҳам қизиқиб қолишган.

— Мен ўз фаолиятимни институтимиз коллективисиз тасаввур қила олмайман,— деди Ўткир Ҳасанович.— Чунки ҳар қандай инсонни оёққа қўядиган бу коллективда мен ҳам бир зарраман.

Чиндан ҳам шундай. Электроника институти турли миллат вакилларидан иборат жуда катта оила. Институт ўзининг махсус конструкторлик бюросига ҳам эга. Бу ерда Н. Жамилов, Э. Абдукаримов, СССР Давлат мукофоти лауреати Т. Усмонов, назариётчи олим Э. Парилис каби етук тадқиқотчилар иш олиб бормоқдалар.

Институт коллективининг меҳнати республикамиз партия ва ҳукумати томонидан муносиб тақдирланди. У Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Министрлар Совети, Республика касаба союзлари комитети ва ЛКСМ Марказий Комитетининг кўчма Қизил байроғи билан мукофотланди. Ўткир Ҳасанович эса ўтган йили СССР Давлат мукофотига сазовор бўлди. Бундан икки йил аввал олимга Бутуниттифоқ халқ хўжалиги кўргазмасининг олтин медали берилганди.

Ўткир Расулев ўзи айтганидек, ана шу катта оилада бир зарра. Аммо бу зарра нафақат республикамиз, мамлакатимиз, балки жаҳонга ёғду сочиб турган нурли заррадир.

С. ҲАСАНОВ.

ТАРИХГА БИР НАЗАР

ИККИ ТИЛЛИЛИК ИЛДИЗЛАРИ

Генерал-губернатор областлар ҳарбий губернаторларига аҳолига энди юзбоши, мингбоши, қози, оқсоқол ва бошқа мансабларга тайинлашда фақат рус тилини билувчилар танланажагини кенг эълон қилишни буюрди.

Туркистон маъмурияти Россия қудратини намойиш қилиш учун рус-тузем мактаблари ўқувчиларининг Москва, Петербург саёҳатларини уюштирди. Бу ўқувчиларни ҳарбий министр ва император Николай II қабул қилиб, уларга пул, мукофотлар берган. Бош штаб офицерлари Туркистон ёшларини ҳарбий парадларга олиб бориб қуролли кучлар шавкатини кўрсатишга ҳаракат қилишган.

Чоризмнинг Туркистон ўлкаси аҳолисини руслаштириш сиёсатининг риёкорлиги шунда эдики, подшо ҳукумати ўзбек, тожик, қирғиз ва қозоқ халқлари орасидан етишиб чиққан ва рус тилини мукаммал эгаллаган одамларни ёқтирмай уларни таъқиб қилган. Абай, Фурқат, Тўхтагул, Чўқон Валихонов, Сатторхон Абдуғаффоров, Шарифхўжа Пошшохўжаев ва бошқалар шулар жумласидандир. Чунки рус тили ва маданиятининг самимий тарғиботчилари ҳамда маърифатпарварлар халқ кўзини очиши, ўз ҳақ-ҳуқуқларини танлаши ва миллий онгини ўстиришларига бевосита таъсир кўрсата олишлари мумкин эди. Чоризм ана шундан хавфсирар эди. Шунинг учун турли йўллар билан улардан қутулишга интилган. Фурқат чет элга чиқариб юборилди. Унинг маслакдош дўстлари Шарифхўжа Пошшохўжаев, Муҳаммад Муҳиддинхўжа кабилар 1892 йилги Тошкент қўзғолонига хайрихоҳ бўлганликлари туфайли қози лавозимидан олиб ташланишди. Истеъдодли фурқатшунос олим Шариф Юсупов Муҳиддинхўжанинг архивда сақланган арзномасини «Фурқат йўлларида» китобида келтирганки, ундан Муҳиддинхўжа фаолияти ҳақида аниқ тасаввур олиш мумкин.

— Мен доим кучим етганча ўрусия тили ва хати ва расмини билмоқни кўп манфаатли эканини халққа билдуруб, насиҳат қилиб, ишонтуруб турадур эдим. Хусусан ўн уч йил муддат ичида ўрусча ва мусулмонча таълим оладурғон мактабхонага блуститель бўлуб турган ҳолимда ушбу тариқа ҳаракатдан ёнмасдин, болаларға ўрусия таомил ва расмида тил ва хат ўрганиб, тарбият топмоқлариға имкони борича саъй айладим ва охирида халққа иш билан ибрат кўрсатмоқ учун ўз ўғулларимни русия мактабхонасиға доҳил қилдим ва баъзи халқни бу тўғрида мени ҳаққимга шикоят қилишидан андеша қилмадим. Сўнграги вақтларда Тошканд фуқаролари орасида болаларини ўрусча таълим бермоққа қилғон ружулари кўпроқ мени бу ишда қилғон тараддудимни самарасидир, деб умид қиламан.

Ҳа, рус амалдорларига русчани яхши билган ва халқ кўзини очиб, ғафлат уйқусидан уйғотадиган зиёлилар керак эмас эди. Хўш, қандайлари керак эди? Бу саволга Туркистон маорифи инспекторининг бир хати жуда аниқ жавоб беради. Буюк рус шовинистларидан бўлган олий мартаба эгаси Н. И. Ильминский Тошкентдан Петербургга Муқаддас Синод обер-прокурори К. Победоносцевга 1885 йилда ёзган хатида вазият тақозо этганда ҳам христиан бўлмаган маҳаллий зиёлилар гарчанд улар русчани сувдек билсалар ҳам, масъул лавозимларга тайинланмасликларини маслаҳат қилади. Гап шундаки, Туркистон генерал-губернатори Н. О. Розенбах ўз маҳкамасидаги амалдорлардан бири — истеъдодли дипломат, кенг дунёқараши билан танилган, илғор фикрли зиёли Шоҳимардон Иброҳимовни маориф соҳасида катта мансабга тайинламоқчи бўлган эди. Н. И. Ильминский унга очиқ қарши чиқолмай марказий хукумат—Петербургга бу хусусда арзнома йўллайди ва унда рус амалдорларига қандай кишилар маъқул эканлигини очиқдан-очиқ шундай баён этади:

— Бизга русча гапирганда тутилиб-тутилиб қизарадиган, русча хатни чаласаводларча ёзадиган, фақат губернатордангина эмас, балки ҳар қандай амалдордан ҳайиқиб қўл қовуштирадиган номзодлар маъқул.

Подшо амалдорлари ўзбек зиёлилари катта мансабга эришса ўз халқлари учун хизмат қилишлари ва мустамлака тартибларига қарши чиқишлари мумкинлигидан чўчишган. Ана шунинг учун ҳам уларни маълум чегарада сақлаб, энг муҳим масалалар ҳал бўладиган соҳалардан четда ушлаб туришган. Собиқ Китоб беги Жўрабек Қаландаров Россия армияси полковниги унвонида қарийб 25 йил хизмат қилиб икки марта олий орден Георгий кресҭи кавалери бўлгани ҳолда истеъфога чиқаётганидагина генерал-майор унвонига кўтарилган. Ҳарбий министр атайлаб уни чорак аср ушлаб тургани сири ҳам маълум.

Туркистон ўлкасида ўзбек тилини ўрганиш ишининг қалдирғочи тараққийпарвар рус офицери, ўлкашунос ва ҳаваскор шарқшунос В. П. Наливкин бўлди. У рафиқаси билан истеъфога чиққач, Нанай қишлоғида ўзбеклар билан бирга яшай—бошлайди. Эр-хотин узоқ йиллар давомида маҳаллий тил, урф-одатларни кунт билан ўрганишди. В. П. Наливкин ва М. В. Наливкина биргаликда «Фарғонадаги ерли аёллар турмуши очерки», китобини яратишди. Бу китоб география жамиятининг олтин медалини олгани бежиз эмас.

1886 йилда В. П. Наливкин томонидан рус офицерлари ва амалдорлари учун ўзбек тилини ўрганиш курслари очилди. У икки йил давомида 50 дан ортиқ тингловчи офицерларни тўплади. Наливкин содда, оммабоп тарзда ўзбек тили ва урф-одатларини ўргата бошлади. У ҳатто ўзбек тилини ўрганиш бўйича қўлланма ҳам ёзди. Ўлкашунос этнограф М. С. Андреев эса ўзбек ёзувини ўрганиш бўйича дарслик-қўлланма тайёрлади.

Туркистон генерал-губернатори Н. И. Гроденов 1906 йилда маъмурият вакилларининг маҳаллий тилларни билмасликларини ачинарли ҳол деб ҳисоблаб рус амалдорлари ўртасида Туркистон халқлари тилларини ўрганиш ишини йўлга қўйиш билан шуғулланувчи комиссия ташкил қилди. Комиссия ўзбек, тожик, қирғиз тилларини ўрганган хизматчиларга мукофот бериш масаласини кўтарди. Ҳиндистонда инглиз амалдорлари маҳаллий тилни ўрганганлари учун 500 рупий мукофот олишларини эслатиб, рус хизматчиларини маҳаллий тилга қизиқишини рағбатлантириш зарурлигини таъкидлади.

Туркистонда қарийб 40 йил хизмат қилиб, кичик офицердан генерал-лейтенант унвонигача кўтарилган Нил Ликошин уч йил ичида ўзбекчани ўрганиб, шу тилда ёзадиган, бемалол русчадан ўзбекча, ўзбекчадан русчага таржима қиладиган даражага эришди. Ликошин фикрича Туркистонда хизмат қилувчи ҳар бир рус амалдори маҳаллий тилни билишга мажбур бўлиши керак. Маҳаллий тилни ўрганувчи амалдорлар маъмурият томонидан моддий ва маънавий рағбатлантирилишлари лозим.

Генерал-лейтенант Ликошин рус идораларига кўплаб келаётган шикоятларни ойлаб, йиллаб эътибордан қолдираётган амалдорларни танқид қилиб шундай ёзган эди:

— Ерлиларнинг ариза-шикоятларини назарга илмай «тухмат» деб аташдан воз кечайлик. Шикоятлар аҳоли ўртасидаги норозиликдан далолат беради. Агар бу шикоятлар сабабларини аниқласак шикоятлар ўз-ўзидан камаяди.

Генерал бунинг учун текшириш ўтказиш воситачилар орқали эмас, балки приставлар томонидан бевосита ўтказилиши керак. Бу эса приставлардан маҳаллий тилни билишни талаб қилади. Ликошин рус офицерларини ўзбек тилинигина эмас, балки ёзувини ҳам ўрганишга чақирган.

Чоризм мустамлака сиёсатини ўтказаётган Туркистон маъмурлари орасида генерал-лейтенант Ликошинга ўхшаган амалдорлар товушини шовинизм тарафдорлари салмоғи босиб кетди. Генерал губернатор Н. И. Гроденовнинг буйруғи билан ўзбек, тожик, қирғиз ва бошқа маҳаллий халқларни бевосита идора қилувчи оқсоқоллар, волость бошқарувчилари (мингбошилар) 1892 йилдан хизмат ёзишмаларини фақат рус тилида олиб боришлари мажбурлиги уқтирилди.

1898 йил 6 ноябрда эса Туркистон генерал-губернатори С. Духовский ҳарбий губернаторларга маҳаллий маъмурият рус маъмурияти билан ёзишмаларда рус тили давлат тили сифатида эълон қилинишини билдиришни ва бу тадбир муҳокамадан ўтгунча оқсоқол ва мингбошилар идораларига рус мирзалари тайинланиши лозимлигини уқтирди.

Рус тилининг давлат тили даражасига кўтарилиши эса амалдорларнинг маҳаллий тилларни ўрганишга қизиқишларини йўққа чиқарган. Аммо Туркистонда яшаган ва бу ўлкани ўз юрти деб ҳисоблаган рус зиёлилари маҳаллий тилларни ўрганишда давом этишган.

Тошкентда туғилиб ўсган Михаил Степанович Андреев ана шундай кишилардан эди. У ўзбек халқининг тили, урф-одатлари, этнографиясини севиб ўрганади. Тошкент гимназияси, Ўқитувчилар семинариясини тугатгач. Эшонқули додхо мадрасасида таълим ола бошлайди ва уни 1894 йили битиради. М. С. Андреев ўқитувчилар семинарияси, реал билим юртида ўзбек ва форс тилларидан дарс беради. Тожик тилини ҳам яхши ўзлаштиради. М .С. Андреев 1943 йили Ўзбекистон Фанлар академияси ҳақиқий аъзолигига сайланганi халқимизнинг бу чинакам рус зиёлисига бўлган ҳурматини кўрсатган эди. Ҳурмат қилган ҳурмат кўради деб бежиз айтишмаган.

Ҳозир қайта қуриш ва ошкоралик ҳаёт тарзига айланаётган кунларда ,тил масаласи қизғин мунозараларга сабаб бўлаётган даврда тарихга назар солиш ва ўтмиш сабоқларидан тўғри хулоса чиқариш муҳим аҳамият касб этади. Кўп миллатли мамлакатимизда миллий тил ва миллатлараро алоқа воситаси рус тилини қўллаш доираси, статуси ва функциялари аниқ белгиланган қонун йўқлиги ҳам бу масалада чуқур мулоҳаза юритишни тақозо қилади.

Ҳозир СССР халқлари тилларининг тенг ҳуқуқлиги ва эркин ривожланиши ҳамда баробар миқёсда қўлланиши ҳақидаги ССР Иттифоқи қонун лойиҳаси муҳокамага тайёрланмоқда. Бу эса икки тиллилик масаласида кенг жамоатчилик фикрини билиш ва халқлар хоҳиш-иродасига кўра адолатли йўл топишга имкон беради.

Ҳа, қайта қуриш тил дунёсига ҳам эшик қоқмоқда.

Ҳамдам СОДИҚОВ,
тарих фанлари номзоди.

[Боши газетанинг 4 май сонида].

Цирк

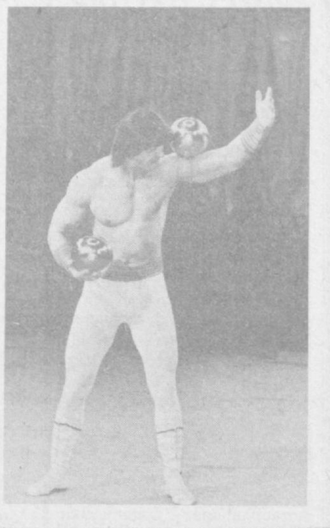

МАНЕЖДА «ТИНЧЛИК КАРНАВАЛИ»

● МОСКВА цирки усталарининг Тошкентда намойиш этаётган программаси «Тинчлик карнавали» номи билан томошабинларга тақдим этилди. Кўрсатилаётган томошаларда ҳайвон ўргатувчилар, гимнастикачилар, акробатлар ҳамда П. Толдонов бошчилигидаги қизиқчилар группасининг чиқишлари диққатга сазовордир. Суратларда: Тинчлик карнавали»дан лавҳалар.

Ф. Қурбонбоев сурати.

(ЎзТАГ).

СПОРТ

САМБО

● ВЛАДИВОСТОК шаҳрида ўсмирлар ўртасида самбо бўйича мамлакат биринчилиги мусобақалари бўлиб ўтди. Мазкур мусобақаларда жами 297 полвон иштирок этди. Унда республикамиз шарафини ҳимоя қилган Ботир Турдиев, Шуҳрат Очиловлар ўз вазн тоифаларида ғолиб чиқдилар.

ФУТБОЛ

1988—1989 йилги СССР кубоги чорак финал ўйинлари тугамасиданоқ биринчи ва иккинчи лигаларнинг кучли командалари янги кубок турнирини бошлаб беришди. Ана шу мусобақаларда иштирок этаётган Тошкентнинг «Пахтакор» командаси Косонсойда маҳаллий «Косонсойчи» коллективидан 1:4 ҳисобида мағлубиятга учради. Шу куни «Соҳибкор» командаси ўз майдонида Тюменнинг «Геолог» футболчиларини қабул қилиб, 5:3 ҳисобида ғолиб келди. Қолган ўйинларда қуйидаги натижалар қайд этилди: «Амур» (Благовешченск) — «Нефтяник» (Фарғона) — 2:0, «Зенит» (Ижевск) — «Нефтчи» (Боку) — 0:1; «Кяпаз» (Кировобод)— МАСК — 0:1; «Звезда» —«Гурия» — 2:3; «Трактор» (Павлодар) — «Қайрат» (Олмаота) — 0:2; «Колос» — «Факел» — 1:0; «Заря» — «Кубань» —1:0; «Ворскла» (Павлодар) — «Таврия» — 3:0; «Текстильшик» (Тирасполь) — «Нистру» — 6:4; «Кривбасс» (Кривой Рог) — «Даугава» — 2:1; «Навбаҳор» (Наманган) — «Энергетик» (Кустанай) — 3:0.

● ОБЛАСТИМИЗ стадионларида футбол бўйича область биринчилиги мусобақалари старт олди. Мазкур мусобақаларда пойтахт область ва шаҳарларининг 25 командаси икки группага бўлинган ҳолда ўзаро куч синашмоқда. «А» группасида энг кучли 12 команда республика чемпионатида иштирок этиш ҳуқуқини берувчи ягона йўлланма учун, «Б» группаси командалари эса келгуси йил «А» группасида иштирок этиш учун кураш олиб бормоқдалар.

Бу йилги чемпионат аввалгиларидан фарқли ўлароқ янги тартиб-қоида бўйича ўтказилади. «А» группасининг ҳар бир командасида яна учта ўсмирлардан иборат бўлган команда ҳам иштирок этиши керак. Бундан кўзланган мақсад футболни янада оммалаштириш, ана шу ёшлар командаларида иқтидорли ўйинчиларни етиштиришдир. Куни кеча ҳар икки группада дастлабки тур ўйинлари бўлиб ўтди. Уларда қуйидаги натижалар қайд этилди.

«А» группаси. «Водник» (Нариманов) — «Сплав» (Чирчиқ) — 2:2; «Орзу» (Янгибозор)— «Шахтёр» (Красногорск) —1:3; «Автомобилист» (Келес) — «Заркент» (Паркент) — 2:0; «Автомобилист» (Ангрен) — «Олмалиқ» — 4:0; «Ғалабачи» — «Ўзгариш» — 1:2; «Чиноз» — «Соҳибкор-2» — 3:1.

«Б» группа: «Ирригатор» — «Хлопковик» — 5:4; «Оҳангарон» — «Пискент» — 3:1; «Гулистон» — «Бўка» 4:0; «Оққўрғон» — «Товоқсой» — 3:1.

ЖУРНАЛИСТЛАРГА МУКОФОТЛАР

Республика ижодий конкурслари якунлари

Ўзбекистон Журналистлар союзи правлениесининг секретариати 1988 йил республика ижодий конкурсларига якун ясади.

Қуйидаги ўртоқлар энг яхши журналистик асарлар конкурси бўйича Ўзбекистон Журналистлар союзи мукофотининг лауреатлари бўлдилар:

Абдуллаев Муродулла, «Ўзбекистон адабиёти ва санъати» газетасининг бўлим мудири, «Исён», «Ҳиёнат», «Қайта қуриш ва ижтимоий адолат» социал очерклар туркуми учун;

Левин Лев Владимирович, ЎзТАГ саноат-иқтисод редакциясининг масъул ходими, «Туб ислоҳот: кун ортидан кун» рубрикаси остидаги материаллар туркуми учун;

Остонов Сафар, «Ёш ленинчи» газетасининг бўлим мудири, Спорт муаммоларига бағишланган материаллар туркуми учун;

Скоробогатов Анатолий Александрович, «Ташкентская правда» газетасининг бўлим мудири, «Партия турмуши: ҳисобот ва сайловлар» рубрикаси остидаги мақолалар туркуми учун;

Умидов Алишер, Самарқанд область, Жомбой район «Шонли меҳнат» газетасининг бўлим мудири, қишлоқ социал иқтисодий муаммоларига бағишланган материаллар туркуми учун;

Зарипова Раъно Зариповна— «Қишлоқ ҳақиқати» — «Сельская правда» газетасининг мухбири, **Рамонова** Раъно —«Саодат» журналининг мухбири — «Оналик ва болалик эътиборга муҳтож» материаллар туркуми учун; «Фожианинг илдизлари», «Бобомерос тупроғимиз», «Сиз нима дейсиз?», «Кўҳна касал» «тузалармикан?» очерклари учун:

Исломқулов Меҳмонқул Исломқулович, республика радиоси адабий-драматик эшиттиришлар бош редакциясининг катта муҳаррири, **Тиловбердиев** Ортиқбой, республика радиоси қишлоқ хўжалик эшиттиришлари бош редакциясининг бош муҳаррири,— **Убайдуллаев** Темур Йўлдошевич, «Тошкент оқшоми» — «Вечерний Ташкент» газетаси мухбири, «Табассум» радиоэшиттиришларини тайёрлаганлиги учун: қишлоқ хўжалик муаммоларига бағишланган туркум эшиттиришлари учун; «Бир асар тарихи» сарлавҳали туркум материаллари учун;

Қуйидагилар долзарб мавзулардаги материаллари учун Ўзбекистон Журналистлар союзининг дипломлари билан мукофотландилар:

Т. Рустамов, журналистика ветерани;

В. А. Соснин, «Кашкадарьинская правда» область газетасининг муҳаррири;

Г. М. Фиглин, «Правда Востока» газетасининг бўлим мудири;

А. Қодиров, Фарғона область радиокомитетининг муҳаррири;

Е. Н. Травас, «Қишлоқ ҳақиқати»—«Сельская правда» газетасининг бўлим мудири;

Ш. А. Миралимов, Тошкент область Нашриёт, полиграфия ва китоб савдоси бошқармасининг бошлиғи;

Д. И. Власов, «Советская Бухара» область газетаси муҳаррирининг ўринбосари;

А. В. Мадатов, «Совет Ўзбекистони» газетасининг мухбири;

М. Улуғова, «Саодат» журналининг масъул котиби;

Ҳ. Носиров, «Совет Ўзбекистони» газетасининг мухбири.

М. С. Абдусаматова, «Ёш ленинчи» газетасининг бўлим мудири;

А. Каримов, В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети журналистика факультетининг кафедра мудири;

А. Қоржовов, «Совет Ўзбекистони» газетасининг Хоразм областидаги ўз мухбири.

Оммавий ишларни энг яхши йўлга қўйганлик учун М. И. Ульянова номли конкурс якунларига кўра, Тошкент область Чиноз район «Ленин байроғи» газетаси редакциясининг коллективига биринчи мукофот берилди; Самарқанд область Қизилтепа район «Қизил тонг» газетаси ва Олмалиқ шаҳридаги В. И. Ленин номли Олмалиқ тоғ-металлургия комбинатининг «За цветные металли» кўп тиражли газетаси иккинчи мукофотни олди; Тошкент область Бекобод район «Коммунист» газетаси, Фарғона область Ўзбекистон район «Пахтакор» газетаси ва Тошкент темир йўл инженерлари институтининг «Вперед» кўп тиражли газетаси учинчи мукофот билан тақдирланди.

«Ферганская правда» область газетаси, Самарқанд область «Пахтачи» район газетаси, Қорақалпоғистон АССР Чимбой район «Коммунизм нури» газетаси ва «Ташсельмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг (Тошкент шаҳри) «Ташсельмашевец» газетаси коллективлари фаол оммавий ишлари учун Ўзбекистон Журналистлар союзи дипломлари билан мукофотландилар.

Тежамкорлик масалаларини энг яхши ёритганлик учун «Иқтисодий ислоҳотга —матбуот эътибори!» шиори остида ўтган конкурс мукофотлари «Совет Ўзбекистони» газетаси, «Ўзбекистон қишлоқ хўжалиги» — «Сельское хозяйство Узбекистана» журнали, «Советская Бухара», «Сирдарё ҳақиқати», «Тошкент ҳақиқати» область газеталари, «Ангренская правда», «Марғилон ҳақиқати» шаҳар газеталари, Фарғона областининг «Марғилон атласи» кўп тиражли газетаси ва Олтиариқ район «Пахта учун» газетаси редакциялари коллективларига берилди.

Тежамкорлик масалаларини фаол ёритганлиги учун «Ферганская правда», «Бухоро ҳақиқати», «Ленин йўли» (Самарқанд области) область газеталарининг, Фарғона область Ўзбекистон район «Пахтакор», Самарқанд область Самарқанд район «Шарқ тонги», Фарғона область Қўқон шаҳар «Знамя труда», Фарғона область Риштон район «Риштон ҳақиқати», Қорақалпоғистон АССР Мўйноқ район «Орол балиқшиси», Тошкент область Чиноз район «Ленин байроғи» газеталари редакциялари коллективлари Ўзбекистон Журналистлар союзининг дипломлари билан мукофотландилар.

«Самарали меҳнат ва соғлом турмуш учун!» Бутуниттифоқ рейдини энг яхши ёритиш юзасидан ўтказилган конкурс бўйича «Ферганская правда» область газетаси, Хоразм область Хива район «Коммунизмга», Фарғона область Бағдод район «Авангард», Қашқадарё область Шаҳрисабз район «Коммунизм байроғи», Қорақалпоғистон АССР Амударё район «Амударё ҳақиқати» газеталари ва Фарғона область «Марғилон атласи» кўп тиражли газета редакцияларининг коллективларига, шунингдек айрим журналистлар: **А. Сафоев** («Коммунизмга» газетаси)га, **Б. И. Хатунцев** («Ферганская правда»)га, **М. Аҳмедов** («Амударё ҳақиқати»)га мукофотлар берилди.

Ҳарбий-ватанпарварлик мавзусини энг яхши ёритганлик учун конкурсида «Ферганская правда» область газетасига биринчи, «Ёш ленинчи» ва Сурхондарё область «Ленинское знамя» газеталарига иккинчи, Самарқанд область Самарқанд район «Шарқ тонги», Фарғона область Риштон район «Риштон ҳақиқати», Тошкент область Орджоникидзе район «Коммунизм тонги» газеталарига учинчи мукофот берилди.

Ҳарбий-ватанпарварлик тарбияси масалаларини фаол ёритганлиги учун «Хорезмская правда», «Совет Қорақалпоғистони», «Ленинский путь» (Самарқанд) область газеталари, Фарғона область Қўқон шаҳар «Меҳнат байроғи», Фарғона область Бағдод район «Авангард» ва Қорақалпоғистон АССР Амударё район «Амударё ҳақиқати» газеталари Ўзбекистон Журналистлар союзи дипломлари билан мукофотландилар.

ЧКАЛОВ НОМЛИ МЕТРО СТАНЦИЯСИДАН ЗАҲАРЛИ ЧИҚИНДИЛАР ЧИҚМОҚДА

Сизга шуни маълум қиламизки, Чкалов номли метро станцияси очилганидан кейин орадан бир ярим йил ўтгач меҳнатнинг зарарли шароитлари яшириб келинаётганлиги аниқланди.

Бу станция Чкалов номли авиация заводининг оқава ариқлари ёнида жойлашган. Тоннелдан нефт маҳсулотлари сизиб чиқмоқда, химиявий моддаларнинг қўланса ҳиди сезилиб турибди.

Ўртоғимиз Б. Ирисматовнинг қўлига иссиқлик тошди. Ер ости сувлари анализ қилинганида унинг таркибида хром кўплиги аниқланди. Л. Жданова тоннелда кечки сменада ишлаганидан кейин қайт қила бошлади. Касалхонада унга заҳарланибсиз, дейишди. Аммо кимёвий биологик анализ олиш учун жўнатишгани йўқ. Станция кўпчилик ходимлари лоҳас бўлмоқдалар. Кўнглим беҳузур бўляпти, бошим оғрияпти, томоғим қичишяпти, нафас олишим қийинлашяпти, тез чарчаяпман, шишлар пайдо бўлди, юрак, буйрак санчяпти дегувчилар бор.

Биз бир неча бор станция бошлиғи ҳузурига кириб арздодимизни айтдик, иккита комиссия келди, лекин текширув натижаларини ҳеч ким билмайди. Ҳаво ва сувни текширадиган идораларга бўйсунмайдиган комиссиялар ҳам келиб кетди. Раҳбарлар, ҳойнаҳой, комиссия келаётганини билишган бўлса керак, чунки шундан илгарироқ тоннель ва станция йўллари ювилди. Комиссия аъзолари ўтадиган вестибюль вентиляциялари очиб қўйилди. Шу боисдан елвизак айланиб ҳаво тоза бўлди. Насослар ишга солинди, шунинг учун ҳам ер ости сувлари сатҳи вақтинча пасайди. Нефт маҳсулотлари сизиб чиққан жойларга тупроқ солишди.

Комиссия жўнаб кетганидан кейин насослар тақатақ тўхтади, вентиляция қиш мавсуми режимига ўтказилди.

Ташвишли сигнал

Хўш, бундан муддао нима? Ҳарқалай, меҳнат шароитини яхшилаш учун қилинаётган бўлмаса керак. Ёрдам беришингизни ўтиниб сўраймиз.

Чкалов номли станция ходимларидан Р. ДУКАС, Р. ИМОНГУЛОВ, В. КОЗЛЕНКО, Н. МИРҲАМИДОВ ва бошқалар — жами 53 имзо.

РЕДАКЦИЯДАН: Ўзбекистон ахборот агентлигининг Чкалов номли станциядаги ташвишли аҳвол, авиация заводи территориясидан хром эритмалари атрофга хатарли тарзда чиқиб кетаётгани ҳақидаги хабарлари республика, область ва шаҳар матбуотида бир неча бор эълон қилинган эди. Пойтахтдаги энг йирик корхонанинг раҳбарлари расмият учунгина жавоб ёзишди. Назорат қилувчи органлар қатъият кўрсатиб ишламади, ҳуқуқ муҳофазаси органлари сукут сақлаб турдилар.

Мана энди одамлар касал бўлишмоқда. Бизга келган мактубдан кўриниб турибдики, метрополитен раҳбарлари ташвишга тушиш у ёқда турсин, аксинча содир бўлган воқеани хаспўшлашга уринаётган кишиларга йўл очиб бермоқдалар.

Гап одамларнинг ҳаёти ҳақида кетаётган экан: Чкалов номли станциядаги зарарли меҳнат шароитлари туфайли ходимлари азият чекаётган метрополитен раҳбарлари диққатига;

Одамлар хром билан заҳарланишнинг асосий айбдорлари деб ҳисоблаётган Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси раҳбарлари диққатига;

Одамларнинг саломатлигини ҳимоя қилиш учун кураш асосий вазифаси бўлган санитария-эпидемиология хизмати ва Ўзбекистон табиатни муҳофаза қилиш давлат комитети диққатига;

Меҳнаткашларнинг манфаатларини ҳимоя қилиш бурчи бўлган темирйўлчилар касаба союзи диққатига;

Атроф-муҳитни муҳофаза қилиш тўғрисидаги Қонунни қўпол равишда бузган шаҳар прокуратураси диққатига яна қандай ташвишли сигналлар керак!

Одамлар қабул қилинган чора-тадбирлар ҳақидаги хабарларни кутишмоқда.

[ЎзТАГ].

ҚАТРАЛАР

ЎЛМАС ОДАМ

Кишиларни қувонтириш истаги билан яшаган одам ўлимдан қўрқмайди. Негаки бундай одам вафотидан кейин ҳам барҳаётдир.

КИТОБХОН ҲУРМАТИ

Ёзувчи китобхонга ўзининг билимдон, меҳрибон ота-онасига ақл тарозисини ушлаб турган олимга қарагандек ҳурмат билан муносабатда бўлса ва замон нафасини сеза олсагина мантиқсиз ва пала-партиш жумлалар тузишдан ўзини сақлайди.

МЕҲРИБОН ДЎСТ

Кишига озор бермай, фақат ҳузур ва билим бахш этадиган, ҳеч қачон зериктирмайдиган ишончли, меҳрибон дўст бор, бу—китобдир.

КАТТА ОИЛА

Китоб гўё бир оила: ота-она, болаларнинг мураккаб ҳаётисиз тасаввур қилиб бўлмайди. Бинобарин, муаллиф қаҳрамонга қанча меҳр қўяётган бўлса, бошқа персонажларга ҳам ўшандай меҳрибон бўлмоғи шарт. Токи китобхон уларнинг ажиб гапларидан, қизиқ ҳаракатларидан ҳузур қилсин, сабоқ ола билсин.

Ёқубжон ШУКУРОВ,
ёзувчи.

ТАЖРИБА АЛМАШДИЛАР

✦ ЧИРЧИҚ. Яқинда шаҳардаги 2-мактабга бир группа афғонистонлик ўқитувчилар ташриф буюрдилар.

Меҳмонлар она тили ва математика дарсларида иштирок этиб, машғулотларнинг олиб борилиш услуби билан танишдилар. Уларга ўқитувчилардан Д. Ашурова, Ҳ. Шаҳарова, Т. Акромоваларнинг дарс олиб бориш усуллари, айниқса, манзур бўлди.

Э. РИЖИКОВА.

Ҳодиса

ЙИРТҚИЧ БИЛАН ЯККАМА-ЯККА

Кундуз соат тўрт-бешлар эди. «Ангрен» совхози бош чўпони Турсунбой Қурдошев қўра атрофидаги булоқдан сув ичириб қайтган 450 бошдан зиёд совлиқларга хашак тарқатарди. Шу пайт кутилмаган ҳодиса юз берди. Қўра деворидан каттагина қўнғир бўри сакраб қўрага тушди ва чўпоннинг кетишини пойлаб, ўзини тош девор остига олди. Буни сезиб қолган тажрибали чўпон ҳеч нарса билмагандай ишини давом эттираверди. Аксига олиб унинг қўлида милтиқ ҳам, ҳатто ёнида пичоғи ҳам йўқ эди. Орадаги масофа эса атиги тўрт метр...

Турсунбой ўзини йўқотмади. Астагина ердан қиррали тош олди ва зарб билан бўрининг пешонасини мўлжаллаб отди. Очликдан дармони қуриган бўри қоқ миясига келиб тушган тош зарбидан бироз эсанкиради. Турсунбой эса чаққонлик билан йиртқичнинг устига ташланди. Жон талвасасида қолган кушанда чўпон йигитнинг қўлини тишлади. Бу пайтда чўпон йигит бир қўли билан унинг кекирдагини маҳкам қисиб олган, бор кучи билан бўрини ерга босарди. У бир шиддат билан бўрининг оғзидан қўлини тортиб олди ва ҳали йиртқичга отган тошини ердан олиб бор кучи билан унинг бош миясига кучли зарб билан ура бошлади. Камарини ечиб, бўрининг оёқларини боғлади. Бўри яккама-якка олишувда жон берди.

Турсунбой Қурдошевнинг бу жасорати совхоз маъмурияти томонидан бир бош қўй ва пул мукофоти билан тақдирланди.

М. ҚАЮМОВ.

ЧИНОЗ РАЙОНИДА

НАКАЗ БАЖАРИЛМОҚДА

РАЙОННИНГ Навоий номли колхози меҳнаткашлари СССР халқ депутати М. Мирқосимовга колхоз марказида маданият саройи қуриб бериш юзасидан наказ беришганди. Яқинда 400 ўринга мўлжалланган маданият саройи қурилиши бошлаб юборилди. Бунёдкорлик ишларини райондаги 33-механизациялашган кўчма колонна қурувчилари амалга оширмоқдалар.

БОҒЧА ҚУРИЛИШИ БОШЛАНДИ

РАЙОНДАГИ «Москва» колхозида турар-жой бинолари ҳамда жамоат объектлари қурилишига алоҳида аҳамият берилялти.

Кейинги йилларда хўжалик территориясида янги мактаб, замонавий боғча қурилиб, фойдаланишга топширилди.

Яқинда колхознинг Куйбишев участкасида 140 ўринга мўлжалланган боғча биноси қурилиши бошлаб юборилди.

Т. ТЎҚЛИБОЕВ.

Муҳаррир Н. НАСИМОВ.

РЕКЛАМА ВА ЭЪЛОНЛАР

ТЎЙЛАР МУБОРАК!

АВИАСОЗЛАР МАДАНИЯТ САРОЙИНИНГ

Тўй тантаналарида маданий хизмат қилишга мослаштирилган ва замонавий репертуарга эга бўлган

«САМО» АНСАМБЛИ

БАХТ ВА ШОДЛИК ОҚШОМИНИ КЎНГИЛДАГИДЕК ЎТКАЗИШДА ХИЗМАТИНГИЗГА ТАЙЁР!

Ансамблни кассага пул тўлаш йўли билан тўйхонага таклиф қилишингиз мумкин.

Буюртмалар олдиндан ҳар куни соат 17.00 дан Маданият саройининг 2-қават, 90-хонасида қабул қилинади.

Бизнинг адрес: Авиасозлар шаҳарчаси, Лисунов кўчаси, Авиасозлар маданият саройи (15, 23, 48, 72, 154, 164-автобуслар; 3, 23-трамвайларнинг «Маданият саройи» бекати. Метронинг «Чкалов» станциясигача бориладди).

Ўзбекистон ССР Маданият министрлиги
В. И. ЛЕНИН НОМИДАГИ СССР ХАЛҚЛАРИ ДЎСТЛИГИ САРОЙИДА

8, 9 МАЙ СОАТ 19.30 ДА

СЕВГИ ВА ДЎСТЛИК КУЙЛАРИ

ИЖРО ЭТУВЧИЛАР:

— Халқаро фестиваль лауреати, VIII Бутуниттифоқ эстрада артистлари конкурсининг лауреатлари: Сарвар ҚОЗИЕВ, Ниғмат ҚОСИМОВ, Бахтиёр ҚОБИЛОВ, Ботир ТОШХЎЖАЕВ, Игорь МИНИЧ;

— Бутуниттифоқ «ЮРМАЛА-88» телевизион конкурсининг финалчиси Юлдуз УСМОНОВА.

Бадиий раҳбар — Халқаро конкурслар лауреати Григорий ПУШЕН.

«ШАРҚ ЛИРИКАСИ»:
НАРГИЗА, ВАГИФ, БАҲОДИР, РАВШАН ЗОКИРОВЛАР
«БАЙТ» РОК-ГРУППАСИ
Санжар КОТТАБЕКОВ, Руслан ШАРИПОВ, Мурод ҚУРМОНБОЕВ, Алишер КАРИМОВ, Фарҳод ХЎЖАЕВ, Рустам ЗОҲИДОВ.

ПРОГРАММАНИ — Бутуниттифоқ конкурсининг лауреати Рифат ИСМОИЛОВ олиб боради.

КОНЦЕРТ РЕЖИССЁРИ — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган артист, Ҳамза номидаги Ўзбекистон ССР Давлат мукофотининг лауреати Абдурашид РАҲИМОВ.

Билетлар СССР Халқлари дўстлиги саройи кассаларида соат 14.00 дан бошлаб сотилади.

В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмаси базасидаги
8-ТОШКЕНТ ЎРТА-ҲУНАР ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
қуйидаги ихтисосликлар бўйича

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Учиш аппаратларининг йиғувчи слесари, механика йиғув ишлари слесари, саноат асбоб ускуналари ремонти слесари, сонли программа билан бошқариладиган станокларнинг оператори, токарь, фрезерчи, кенг профилдаги станокчи.

ЎҚИШГА 8—10 СИНФ МАЪЛУМОТИГА ЭГА БЎЛГАН ЙИГИТ-ҚИЗЛАР ҚАБУЛ ҚИЛИНАДИ.

8-синф маълумотига эга бўлганлар учун ўқиш муддати — 1—2—3 йил.

1—2 йиллик таълим группаларига қабул қилинган ўқувчига диплом ва касб ҳақидаги ҳужжат берилади.

Ўқиш миллий тилда олиб бориладиган группалар ҳам мавжуд.

2—3 йиллик таълим группаларига қабул қилинган ўқувчилар озиқ-овқат ва кийим-бош билан таъминланадилар.

Ўқишни тамомлагач уларга тугалланган ўрта маълумот ҳақидаги диплом ва касб эгаллаганлик ҳақидаги ҳужжат топширилади.

Бир йиллик таълим группаларига кирган ўқувчиларга ойига 65 сўм стипендия тўланади.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида ҳамма группаларнинг ўқувчиларига стипендия сақланган ҳолда иш ҳақининг 50 проценти тўланади.

ЎҚИШ ДАВРИ УМУМИЙ МЕҲНАТ СТАЖИГА ҚЎШИБ ҲИСОБЛАНАДИ.

Билим юртида спорт секциялари, бадиий ҳаваскорлик, авиамоделчилик, радио ва фото тўгараклар ишлаб турибди.

Билим юртини «яхши» ва «аъло» баҳоларга тамомлаганларга техникум ва олий ўқув юртларининг кечки ва кундузги бўлимларига ўқишга киришлари учун йўлланма берилади.

Билим юртини тамомлаганлар В. П. Чкалов номидаги Тошкент авиация ишлаб чиқариш бирлашмасида иш билан таъминланадилар.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатларни топшириш шарт: маълумот ҳақидаги ҳужжат, туғилганлик ҳақидаги гувоҳнома (паспорт), яшаш жойидан справка, ота-онасининг ишхонасидан справка, медицина справкаси, мактабдан характеристика, 6 дона фотосурат (3х4, 4х5 см).

Билим юрти адреси: 700128, Тошкент шаҳри, Октябрь райони, Усмон Юсупов кўчаси, Авиация проезди, 10-уй (6, 10, 23-трамвайлар; 1, 4, 10, 14, 21-троллейбуслар; 17, 44, 48, 97-автобусларнинг «Ленинград» меҳмонхонаси» бекати). Телефон: 41-75-54.

Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги
42-ҲУНАР-ТЕХНИКА БИЛИМ ЮРТИ
1989—1990 ўқув йили учун

ЎҚУВЧИЛАР ҚАБУЛ ҚИЛАДИ

Билим юрти қуйидаги касблар бўйича юқори малакали мутахассислар тайёрлайди: сигареталар ишлаб чиқариш, машина ва агрегатларнинг оператори, токарь, электр пайвандчи, слесарь-ремонтчи.

Машғулотлар группалар комплектлашувига қараб бошланади.

Билим юртига ўрта маълумотга эга бўлган Тошкент шаҳри, шаҳарга яқин районларда яшовчи ва Совет Армияси сафида ўз хизмат бурчини ўтаб қайтган ёшлар қабул қилинади.

Ўқувчилар стипендия билан таъминланадилар.

Ишлаб чиқариш практикаси даврида уларга ишлаб топган маошининг 50 проценти берилади.

Ўқиш даври меҳнат стажига қўшиб ҳисобланади.

Билим юртини аъло битирган ўқувчиларга олий ўқув юртларига киришлари учун йўлланма берилади.

Ўқишга кириш учун қуйидаги ҳужжатлар топширилади: паспорт, маълумоти тўғрисидаги ҳужжат, турар жойидан справка, 4 та фотосурат (3х4 см.).

АДРЕС: Тошкент шаҳри, Ж. Обидова кўчаси, 70-уй (8, 24, 51, 91, 72-автобуслар; 2, 16, 22, 25, 28, 29-трамвайларнинг «Ғалаба боғи» бекати). Телефонлар: 34-37-13, 34-57-13.

Ўзбекистон Компартияси Калинин район комитети ва район ижроия комитети ижроия комитетининг раиси Б. Ж. Жуманиёзовга отаси

Ғулмон ЖУМАНИЁЗОВнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қиладилар.

ТОШКЕНТ ҲАҚИҚАТИ («ТАШКЕНТСКАЯ ПРАВДА»)

БИЗНИНГ АДРЕС: 700083, ТОШКЕНТ ЛЕНИНГРАД КЎЧАСИ, 32.

Муҳаррир ўринбосарлари — 335885, 325747, 337916; 325748; масъул котиб — 334808, 325353; масъул котиб ўринбосарлари — 325750; БЎЛИМЛАР: идеология — 325778; агросаноат — 325647; саноат, капитал қурилиш ва транспорт — 325749; маҳаллий советлар ҳаёти — 325733; социал масалалар — 325556; маданият — 325767; адабиёт ва санъат — 325553; ахборот, ҳарбий-ватанпарварлик — 325645; хатлар ва оммавий ишлар — 334048, 325354; жамоатчи совет қабулхонаси — 334048, 325354; эълонлар бўлими — 325727.

Р. 04085 Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри. Б—1599. Индекс: 64684. 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 11 12